

Briuselis, 2020 11 25
COM(2020) 760 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

**Viso ES inovacinio potencialo išnaudojimas
Intelektinės nuosavybės veikslių planas ES ekonomikai gaivinti ir jos atsparumui
didinti**

1. IŠŠŪKIS – SKATINANT EKONOMIKOS ATSIGAVIMĄ IR ATSPARUMĄ IŠNAUDOTI EUROPOS INTELEKTINĮ TURTĄ

Nematerialusis turtas, kaip antai išradimai, meno ir kultūros kūriniai, prekių ženklai, programinė įranga, praktinė patirtis, veiklos procesai ir duomenys yra **šiandienos ekonomikos kertiniai akmenys**. Per praėjusius du dešimtmečius Europos Sąjungoje metinės investicijos į tokius intelektinės nuosavybės produktus¹ padidėjo 87 proc., o investicijos į materialųjį (negyvenamąjį) turtą padidėjo tik 30 proc. Be to, 2008 m. ekonomikos krizė kur kas mažiau paveikė investicijas į nematerialųjį turtą².

Savo nematerialųjį turtą verslininkai ir bendrovės gali panaudoti taikydami intelektinės nuosavybės teises, t. y. patentus, prekių ženklus, dizainą, autorių ir gretutines teises, geografines nuorodas ir augalų veislių teisinę apsaugą, taip pat komercinių paslapčių apsaugos taisykles. Šiandienos ekonomikoje pramoniniai gaminiai ir procesai yra vis labiau priklausomi nuo nematerialiojo turto, kuris yra saugomas intelektinės nuosavybės teisių, o tinkamas intelektinės nuosavybės valdymas tapo neatskiriama kiekvienos sėkmingos verslo strategijos dalimi. **Intensyvaus naudojimosi intelektine nuosavybe sektoriai** yra labai svarbūs ES ekonomikai, o visuomenė naudojasi juose **sukuriamomis vertingomis ir tvariomis darbo vietomis**. Intensyvaus naudojimosi intelektinės nuosavybės teisėmis sektoriuose šiuo metu sukuriami beveik 45 proc. Europos BVP ir jie tiesiogiai susiję su beveik 30 proc. visų sukuriamų darbo vietų³. Nemažai **Europos pramonės ekosistemų** negalėtų klestėti, jei nebūtų veiksmingai saugoma intelektinė nuosavybė ir nebūtų veiksmingų prekybos nematerialiuoju turtu priemonių.

Intelektinė nuosavybė – labai svarbus veiksnys, leidžiantis konkuruoti pasaulyje. Visame pasaulyje didėja su intelektine nuosavybe susijusių prašymų skaičius. Tokia pati tendencija pastebima ir Europos Sąjungoje. 2010–2019 m. išduotų Europos patentų skaičius padidėjo nuo 58 000 iki 137 000, nors didėjimas yra ne toks ryškus kaip kitur pasaulyje, visų pirma Azijoje, kurios šalių ekonominis atsilikimas intelektinės nuosavybės srityje sparčiai mažėja.

ES turi priemonių, kad išliktų konkurencinga pasaulinėje kovoje dėl technologijų lyderės pozicijos. Ji taip pat turi gerai veikiančią intelektinės nuosavybės sistemą. Pavyzdžiui, visoje Europoje naudojant bendrą paraiškų teikimo mechanizmą suteikiama galimybė gauti prekių ženklų, dizaino ir augalų veislių teisinę apsaugą ir užtikrinti jos vykdymą. Europoje išduodamų patentų kokybė – viena aukščiausių pasaulyje⁴. Europos novatoriai pirmauja žaliųjų technologijų srityje⁵. Visame pasaulyje jiems priklauso didžioji dalis žaliųjų patentų⁶, jie turi ypač stiprius intelektinės nuosavybės portfelius tokiose technologijų srityse kaip prisitaikymas prie klimato kaitos, anglies dioksido surinkimas ir saugojimas, taip pat

---

¹ Nacionalinių sąskaitų sistemose pagal standartus SNA2008 / ESA2010 registruojamas įvairus nematerialusis turtas, priklausantis intelektinės nuosavybės produktų turto kategorijai, pvz., moksliniai tyrimai ir plėtra, mineralinių žaliavų paieška, kompiuterių programinė įranga ir kompiuterinės duomenų bazės, pramogų, literatūros ar meno kūriniai originalai.

² „Investicijų į nematerialųjį turtą skatinimas“ (angl. *Unlocking investment in intangible assets*), [ECFIN GD konsultacijoms skirtas dokumentas 047](#), 2017 m. gegužės mėn.

³ „Intelektinės nuosavybės teisės joms imliose pramonės šakose ir ES ekonominės veiklos rezultatai“ (angl. *Intellectual property rights in intensive industries and economic performance in the EU*), EUIPO–EPT, 2019 m.

⁴ „Hidden treasures. Mapping Europe’s sources of competitive advantage in doing business“, D. Kalf, A. Renda, Europos politikos studijų centras (CEPS), 2019 m., Briuselis, p. 59; taip pat žr. [EPT 2018 m. kokybės ataskaita](#).

⁵ 2019 m. [ES pramonės įmonių investicijų į mokslinius tyrimus ir technologinę plėtrą rezultatų suvestinė](#).

⁶ Paraiškų pagal Patentinės kooperacijos sutartį dalis pagal visuomenines problemas. Žr. [2020 m. ES mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklos rezultatų ataskaitos](#) klimato ir aplinkos skirsnį.

nuotekų valymas ir atliekų tvarkymas⁷. Europos bendrovės taip pat yra lyderės kalbant apie konkrečias skaitmenines technologijas, pvz., junglumo technologijas.

Būtina **toliau plėtoti savo pranašumus** stiprinant ES sistemą, kur to reikia, ir kuriant tinkamai pritaikytas intelektinės nuosavybės politikos priemones, siekiant padėti bendrovėms pasinaudoti savo išradimais ir kūriniais, kartu užtikrinant, kad iš išradimų ir kūrybiškumo gaus visa ekonomika ir visuomenė. Europoje gausu išradingumo ir kūrybiškumo, todėl reikia kuo labiau skatinti atskleisti šias galimybes ir pasirūpinti, **kad mūsų bendrovės prisidėtų gaivinant ekonomiką⁸ ir Europai siekiant tapti pasauline lydere žaliųjų ir skaitmeninių technologijų srityse.**

Kai kurių didžiausių mūsų laikmečio **socialinių uždavinių**, pvz., sudaryti sąlygas pereiti prie žaliosios ekonomikos ar visiems užtikrinti tinkamas sveikatos priežiūros paslaugas, **neįmanoma išspręsti be inovacijų**. Pavyzdžiui, atsinaujinančiosios energijos ir mažaanglės energijos ekosistemų plėtra yra priklausoma nuo spartaus pažangiųjų technologijų plėtros ir diegimo, taip pat nuo veiksmingų priemonių, skirtų dalytis ypatingos svarbos nematerialiuoju turtu, pvz., duomenimis. Siekiant Europoje plėtoti klestinčią sveikatos ekosistemą, būtina skaidri intelektinės nuosavybės paskatų sistema, kuri skatintų inovacijas ir kartu veiksmingai užtikrintų galimybę gauti įperkamus vaistus. Kultūros ir kūrybos sektorių klestėjimas neįmanomas be veiksmingos intelektinės nuosavybės apsaugos⁹.

Kilusi COVID-19 krizė parodė, kad ES yra priklausoma nuo ypatingos svarbos inovacijų ir technologijų, ir priminė Europai, kad veiksmingos intelektinės nuosavybės taisyklės ir priemonės yra svarbios siekiant sparčiai diegti ypatingos svarbos intelektinę nuosavybę. Intelektinės nuosavybės teisės ir jų vaidmuo konkurencingoje ir novatoriškoje Europos vaistų pramonėje taip pat yra naujos Europos vaistų strategijos¹⁰ dalis.

Technologinė revoliucija, t. y. duomenų ekonomika ir visuomenė, dirbtinio intelekto (DI) naudojimas, auganti naujų technologijų, pvz., blokų grandinės, 3D spausdinimo ir daiktų interneto svarba, taip pat naujų verslo modelių, pvz., platformų ekonomikos, duomenų ir žiedinės ekonomikos, atsiradimas yra unikali proga atnaujinti mūsų nematerialiojo turto apsaugos metodą. Pastaraisiais dešimtmečiais padaryta reikšminga pažanga kuriant bendrą intelektinės nuosavybės rinką, kuri davė daug naudos ES ekonomikai. Naudojamos įvairios priemonės, kad inovacijos pasiektų visuomenę¹¹. Vis dėlto ES bendrovių taikomi nematerialiojo turto apsaugos būdai ir tokio turto naudojimas Europos visuomenės labai turi dar daug spragų ir trūkumų.

---

⁷ Žr.: „[Klimato kaitos švelninimo technologijos Europoje. Patentais ir ekonominiais duomenimis grindžiami įrodymai](#)“ (angl. *Climate change mitigation technologies in Europe – evidence from patent and economic data*), EPT, 2015 m.

⁸ Iš tyrimų matyti, kad intelektinės nuosavybės teisėmis besinaudojančios mažosios ir vidutinės įmonės auga greičiau ir yra atsparesnės ekonomikos krizėms. „[Spartaus augimo įmonės ir intelektinės nuosavybės teisės](#)“, EUIPO–EPT, 2019 m.

⁹ I priedėlyje pateiktas žemėlapis, kuriame pateikiama intensyvaus naudojimosi intelektinės nuosavybės teisėmis sektorių reikšmė ekosistemoms.

¹⁰ [COM\(2020\) 761](#)

¹¹ Pavyzdžiui, šiuo metu pateikus bendrąją paraišką galima apsaugoti prekių ženklą, pramoninį dizainą ar augalo veislę visoje ES, taip pat taikomas bendras komercinės paslapties apsaugos taisyklių rinkinys.

Nustatėme **penkis uždavinius**:

- Pirma, nors padaryta didelė pažanga, **dalys ES intelektinės nuosavybės sistemos tebėra pernelyg suskaidyta**, o taikomos procedūros – sudėtingos ir brangios, o kartais ne visai aiškios.

Daug ES šalių Europos patentams taiko daug kainuojančias nacionalines tvirtinimo procedūras, dėl Europos patentų vyksta paralelinės ginčų nagrinėjimo procedūros. Vaistams taikomi papildomos apsaugos liudijimai gali būti išduodami tik nacionaliniu lygmeniu. Dizaino ir geografinių nuorodų (GN) apsauga turėtų būti tobulinama. Jei siekiant apginti turimas intelektinės nuosavybės teises reikalinga registracija, vieno langelio principu grindžiamos procedūros, kurias vykdant būtų pasiūlyta reikiama apsauga, turėtų būti ne išimtis, o taisyklė.

Vykstant skaitmeninei transformacijai, dar aktualesnė tampa tinkamai pritaikyta dizaino skaitmeninėje aplinkoje apsauga. Pavyzdžiui, siekiant užtikrinti sklandų 3D spausdinimo technologijų naudojimą reikia teisinio aiškumo dėl 3D spausdinimo rinkmenų apsaugos ir dėl apribojimų dizainą naudojant asmeniniais tikslais. Reikia aiškių atsakymų į naujus klausimus, pvz., kaip apsaugoti išradimus, kurie buvo sukurti ar įgyvendinti naudojant DI¹², ir kaip užtikrinti, kad atkūrimas ir pakartotinis naudojimas nebūtų stabdomas taikant nesąžiningą ar pernelyg ribojančią praktiką intelektinės nuosavybės srityje¹³. Taip pat turėtume siekti geriau išnaudoti naujų technologijų, pvz., DI ir blokų grandinės technologijos, teikiamas galimybes, kad padidintume savo intelektinės nuosavybės sistemų veiksmingumą.

- Antra, per daug bendrovių, **visų pirma MVĮ**, ir per daug tyrėjų **neišnaudoja visų intelektinės nuosavybės apsaugos teikiamų galimybių**.

Vos 9 proc. ES MVĮ yra užregistravusios intelektinės nuosavybės teises. Per dabartinę krizę intelektinės nuosavybės registravimo atvejų sumažėjo, o tai daro žalą bendrovių konkurencingumui ir atsparumui. Iš neseniai atliktos analizės matyti, kad MVĮ nenoriai naudojami intelektinės nuosavybės teisėmis dažniausiai dėl to, kad stokoja žinių apie intelektinę nuosavybę¹⁴. Net tada, jei tokios įmonės naudojami intelektinės nuosavybės teisėmis, jų nuomone, sistema yra pernelyg daug kainuojanti ir sudėtinga, taip pat joje sunku orientuotis.

Be to, kad MVĮ turimos intelektinės nuosavybės apsaugos lygis yra žemas, šios kategorijos įmonės neišnaudoja savo intelektinės nuosavybės komercinėms reikmėms. Finansų analitikai ir investuotojai pripažįsta, kad, kalbant apie įmonės vertę, intelektinė nuosavybė yra pagrindinis turtas ir įmonės technologinių pajėgumų ir augimo galimybių rodiklis. Vis dėlto aktyviai žinias taikančios MVĮ, kurios siekia gauti finansavimą savo veiklai, dažnai nepriima tinkamų intelektinės nuosavybės strategijų, kurios suteiktų galimybę panaudoti savo nematerialųjį turtą. Finansų sektoriui patento ar prekių ženklo vertinimas yra labai svarbus, nes skolintoją ar investuotoją dažniausiai domina pakeičiamas užstatas¹⁵, o ne pati monopolio galimybė.

¹² Tyrimas dėl tendencijų ir pokyčių [dirbtinio intelekto srityje – išbandymai intelektinės nuosavybės teisių sistemai](#) (angl. *Study on trends and developments in Artificial Intelligence – Challenges to the IPR framework*), tyrimą atliko IVIR ir JIPP, 2020 m. lapkričio mėn.

¹³ Žr. atitinkamus reikalavimus pagal 2019 m. spalio mėn. pateiktus ekologinio projektavimo įgyvendinimo reglamentus C(2019) 2120-7, C(2019) 5380, C(2019) 6843.

¹⁴ Intelektinės nuosavybės teisių neturinčios MVĮ kaip pagrindinę priežastį, kodėl nesiekia užregistruoti tokių teisių, nurodė su intelektinės nuosavybės sritimi susijusių žinių trūkumą (38 proc. respondentų). [MVĮ intelektinės nuosavybės teisių suvestinė. EUIPO, 2019 m.](#)

¹⁵ Dažnai jie siekia šį turtą parduoti ar jį licencijuoti, t. y. monetizuoti nematerialųjį turtą.

Taip pat reikia tinkamai valdyti intelektinę nuosavybę, kad būtų galima remti mokslinių tyrimų ir plėtros rezultatų panaudojimą ir diegimą Europoje. Pavyzdžiui, nors 26 proc. didelės vertės mokslinių tyrimų publikacijų, kurios yra susijusios su DI, paskelbiama Europoje, tik keturi iš 30 didžiausių pareiškėjų (13 proc.) ir 7 proc. bendrovių, susijusių su DI srities patentavimu visame pasaulyje, yra iš Europos¹⁶.

- Trečia, **priemonės, kuriomis sudaromos palankesnės sąlygos naudotis intelektine nuosavybe** (t. y. suteikiamos technologijų naudojimo ir sklaidos galimybės), **nėra pakankamai išplėtotos**.

Kilusi COVID-19 krizė parodė, kad esame priklausomi nuo ypatingos svarbos inovacijų ir technologijų, visų pirma sveikatos sektoriuje. ES turėtų toliau stiprinti priemones, kuriomis užtikrinamas tokių inovacijų ir technologijų prieinamumas, kai to reikia, ir derama investicijų grąža.

Esminių standartų patentų licencijavimas dažnai yra sudėtingas ir daug kainuojantis tiek patentų subjektams, tiek technologijas įgyvendinantiems subjektams. Kadangi esminių standartų patentų reikšmė vis didėja (pvz., yra daugiau nei 95 000 su 5G susijusių unikalių patentų ir patentų paraiškų¹⁷), reikia sukurti daug aiškesnę ir labiau prognozuojamą sistemą, kad būtų suteikiama paskatų sąžiningai derėtis, o ne rinktis ginčų nagrinėjimą.

Nors daugelyje sektorių dalijimosi duomenimis reikšmė vis didėja, dar turės būti patikslinta, koks yra intelektinės nuosavybės sistemos poveikis dalijimuisi duomenimis.

- Ketvirta, nors nuolat dedamos pastangos siekiant pakeisti padėtį, **tebeklesti klastojimas ir piratavimas**, be kita ko, pasinaudojant skaitmeninėmis technologijomis.

Į ES importuojamų suklastotų ir piratinių prekių vertė siekia net 121 mlrd. EUR, 2016 m. jos sudarė iki 6,8 proc. visų į ES importuojamų prekių (2013 m. sudarė 5 proc. visų į ES importuojamų prekių)¹⁸. Kiekvienais metais dėl šios priežasties tiesiogiai prarandama pardavimų už 50 mlrd. EUR ir tiesiogiai prarandama 416 000 darbo vietų¹⁹. Skaičiuojama, kad Europos Sąjungoje dėl komercinių paslapčių kibernetinių vagysčių patiriama 60 mlrd. EUR nuostolių²⁰.

- Galiausiai, nėra vienodų sąlygų pasauliniu lygmeniu ir dėl to dažnai pralaimi užsienyje veikiančios ES bendrovės.

Tam tikros ES nepriklausančios šalys netaiko pakankamos intelektinės nuosavybės apsaugos, dėl to dažnai nukenčia ES bendrovės. **ES privalo panaudoti savo galimybes veikti kaip pasaulinių normų formuotoja**. Ji turi sustiprinti pastangas kovojant su kenksminga praktika, pvz., nesąžiningomis intelektinės nuosavybės registracijomis ir kitais intelektinės nuosavybės pasisavinimo būdais. Svarbiausia, ES turėtų rodyti pavyzdį ir parengti pažangiausius reguliavimo sprendimus pasaulinėms problemoms, susijusioms su, pvz., esminių standartų patentų licencijavimu arba dalijimosi duomenimis būdais.

¹⁶ [2020 m. ES mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklos rezultatų ataskaita](#).

¹⁷ [Tyrimas renkant informaciją dėl deklaruotų patentų, kurie yra susiję su 5G standartu](#), IPIytics, 2020 m.

¹⁸ [„Prekybos suklastotomis ir piratinėmis prekėmis tendencijos“](#) (angl. *Trends in Trade in Counterfeit and Pirated Goods*), EBPO ir EUIPO, 2019 m.

¹⁹ [Intelektinės nuosavybės teisių pažeidimų padėties ataskaita](#) (angl. *Status Report on IPR infringement*), EUIPO, 2020 m.: 2013–2017 m. metiniai vidurkiai.

²⁰ [„Pramoninio šnipinėjimo ir komercinių paslapčių vagysčių naudojant kibernetines priemones mastas ir poveikis“](#) (angl. *The scale and impact of industrial espionage and theft of trade secrets through cyber*), 2018 m.

Ieškant sprendimų šiems penkiems uždaviniams ir remiantis valstybių narių ir suinteresuotųjų subjektų suteiktu indėliu²¹ šiame veiksmų plane nustatomos **penkios pagrindinės prioritetinės sritys** ir pateikiami konkretūs siūlomi veiksmai:

- tobulinti intelektinės nuosavybės apsaugos sistemą,
- suteikti paskatų naudotis intelektine nuosavybe ir ją diegti, visų pirma MVI,
- sudaryti palankesnes sąlygas naudotis nematerialiuoju turtu ir juo dalytis, kartu užtikrinant tinkamą investicijų grąžą,
- užtikrinti geresnį intelektinės nuosavybės taisyklių vykdymo užtikrinimą ir
- didinti galimybes veikti vienodomis sąlygomis pasauliniu lygmeniu.

2. GERESNĖ INTELEKTINĖS NUOSAVYBĖS APSAUGA

Pirmasis prioritetas – **užtikrinti, kad ES novatoriai galėtų naudotis greitai pritaikomomis ir veiksmingomis apsaugos priemonėmis, kurios būtų prieinamos už priimtina kainą.** Siekiant šio tikslo mes turime padaryti daugiau nei reikalaujama, kad išspręstume likusį suskaidymą ir sumažintume taisyklių sudėtingumą. Taip pat turime užtikrinti, kad mūsų taisyklių sąvadas visapusiškai atitinka naujos žaliosios ir skaitmeninės ekonomikos poreikius.

Šį tikslą pasieksime, jei sugebėsime užtikrinti, kad būtų pradėta taikyti **bendroji patentų sistema**. Taip bus sukurta viena bendra prieiga bendrovėms, gerokai supaprastinant patentavimą Europos Sąjungoje, padidinant skaidrumą ir sudarant palankesnes sąlygas licencijavimui. Gauti bendrąjį patentą (galiojantį daugiausia 25 valstybėse narėse)²² ir jį išlaikyti įprastam laikotarpiui kainuos apie 10 000 EUR, maždaug šešis kartus mažiau už išlaidas, susijusias su šiuo metu taikomos lygiavertės apsaugos gavimu ir išlaikymu. Be to, centralizuotai nagrinėjant ginčus Bendrame patentų teisme bus padidintas teisinis tikrumas ir išvengta paralelinio ginčų nagrinėjimo keliose valstybėse narėse, gerokai sumažinant ginčų nagrinėjimo išlaidas. Todėl bendroji patentų sistema bus pagrindinė priemonė siekiant ES pramonės atsigavimo, visų pirma atsinaujinančiosios energijos, orlaivių bei erdvėlaivių elektronikos ir gynybos, taip pat judumo ekosistemose.

Siekiant užtikrinti, kad būtų galima pradėti taikyti bendrąją patentų sistemą, reikia sulaukti, kol Vokietija ratifikuos Susitarimą dėl bendro patentų teismo, o tai tapo įmanoma po neseniai Vokietijos Konstitucinio Teismo priimto sprendimo²³. Kai bus baigtas ratifikavimo procesas, Komisija bendradarbiaus su Europos patentų tarnyba (EPT) ir valstybėmis narėmis siekdama užtikrinti, kad bendroji patentų sistema pradėtų veikti prie jos prisijungusiose valstybėse narėse²⁴. Komisija taip pat skatins prie sistemos prisijungti valstybes nares, kurios to dar nepadarė.

²¹ Šis veiksmų planas grindžiamas atsiliepimais, kurie buvo pateikti reaguojant į šio plano [veiksmų gaires](#), taip pat valstybių narių ir suinteresuotųjų subjektų indėliu, kuris buvo suteiktas raštu, per diskusijas, vykusias per konferencijas dėl būsimos intelektinės nuosavybės politikos, ir per tikslines diskusijas Parlamente ir Taryboje.

²² Vykdydamos tvirtesnę bendradarbiavimą 25 dalyvaujančios valstybės narės įgyvendina bendrąją patentų sistemą (visos ES valstybės narės, išskyrus Ispaniją ir Kroatiją).

²³ [2020 m. vasario 13 d. sprendimas](#), 2 BvR 739/17, paskelbtas 2020 m. kovo 20 d.

²⁴ Vokietijai ratifikavus Susitarimą dėl bendro patentų teismo, taip pat reikės, kad valstybės narės susitartų dėl laikino taikymo laikotarpio pradžios. Tai suteiks galimybę baigti kūrimo darbus, susijusius su Teismo instituciniais ir praktiniais veiklos aspektais, ir po to pradėti visapusiškai taikyti bendrąją patentų sistemą. Pagal [Reglamentą \(ES\) Nr. 1257/2012](#), kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas kuriant bendrą patentinę apsaugą, Komisija ir EPT taip pat turės sudaryti darbinį susitarimą, kuriuo bus nustatytas glaudus bendradarbiavimas dėl bendrosios patentų sistemos veikimo. Nėra numatoma, kad JK pasitraukus iš ES būtų sutrukdyta pradėti veikti bendrajai patentų sistemai.

Su patentais glaudžiai susiję yra **papildomos apsaugos liudijimai**, kuriais suteikiamas papildomas intelektinės nuosavybės apsaugos laikotarpis patentuotiems vaistams ir augalų apsaugos produktams, kuriems taikomos ilgos klinikinių tyrimų ir rinkodaros leidimų procedūros. Po to, kai 2019 m. buvo patvirtinta papildomos apsaugos liudijimo išimtis gamybai²⁵, Komisija neseniai baigė papildomos apsaugos liudijimams taikomos tvarkos išsamų vertinimą²⁶. Iš jo matyti, kad nors papildomos apsaugos liudijimo sistema tebėra svarbi, jai neigiamą poveikį daro nevienodas įgyvendinimas visose valstybėse narėse. Todėl susiduriama su neveiksmingumu, taip pat skaidrumo ir prognozuojamumo trūkumu, o tai tiek sukelia sunkumų novatoriams ir generinių vaistų gamintojams, tiek, galiausiai, daro žalą pacientams. Komisija vertina būdus, kaip spręsti šias problemas, be kita ko, numatant galimybę pradėti taikyti bendrąjį papildomos apsaugos liudijimo išdavimo mechanizmą ir (arba) sukurti bendrąjį papildomos apsaugos liudijimo dokumentą.

Atsižvelgdama į naują Europos vaistų strategiją Komisija taip pat atidžiai nagrinėja, kaip būtų galima papildomai optimizuoti paskatas ir atlygį, siekiant skatinti inovacijas, reaguoti į nepatenkintus poreikius, skatinti įperkamumą užtikrinant, kad vaistai, įskaitant generinius ir biologiškai panašius, būtų greitai įvesti į rinką, taip pat, kad būtų užtikrintas nuolatinis jų tiekimas. Šios srities inovacijos turėtų atitikti poreikius ir būti prieinamos visiems pacientams, kuriems jos gali padėti. Šiomis aplinkybėmis Komisija, be kita ko, nagrinėja tvarką, taikomą retiesiems vaistams ir vaikams skirtiems vaistams²⁷, taip pat „Bolar“ išimtį²⁸.

Sėkmingai baigus ES prekių ženklų teisės aktų reformą²⁹, Komisija **atliks ES dizaino apsaugos teisės aktų peržiūrą**. Siekiama Europos Sąjungoje pagerinti galimybes naudotis dizaino apsauga ir sumažinti su ja susijusias išlaidas (ypač tekstilės, baldų, ir elektronikos ekosistemose), taip pat siekiama užtikrinti, kad taikant dizaino apsaugos tvarką būtų geriau remiamas perėjimas prie skaitmeninės ir žaliosios ekonomikos. Produktas susilaukia dėmesio būtent dėl dizaino, todėl gamintojai, kurių produktų dizainas yra geras, įgyja reikšmingą konkurencinį pranašumą. Iš neseniai atlikto ES dizaino apsaugos teisės aktų³⁰ vertinimo³¹ rezultatų matyti, kad nors ES dizaino sistemos iš esmės veikia gerai, tebėra trūkumų. Registravimo procedūros yra iš dalies pasenusios ir tam tikrais atvejais susijusios su nereikalinga administracine našta. Naujoms dizaino formoms (pvz., animaciniam dizainui, grafinėms naudotojo sąsajoms) taikoma apsauga nėra pakankamai aiški. Be to, jei dizaino teisių taikymo sritis yra nepakankamai aiški, tai sukelia sunkumų, visų pirma kalbant apie didėjančią 3D spausdinimo naudojimą ar su dizainu susijusių teisių vykdymo užtikrinimą tuo atveju, kai tranzitu per ES vežamos prekės, kuriomis pažeidžiamos intelektinės nuosavybės teisės. Galiausiai atsižvelgiant į tai, kad sudedamųjų dalių, kurios naudojamos sudėtinio gaminio remontui, dizaino apsauga yra tik iš dalies suderinta, ekonomikai svarbi atsarginių dalių rinka lieka labai suskaidyta, dėl to labai iškraipoma konkurencija ir sukeliama sunkumų pereinant prie tvaresnės ir žalesnės ekonomikos.

²⁵ [Reglamentas \(ES\) 2019/933](#), kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 469/2009 dėl medicinos produktų papildomos apsaugos liudijimo.

²⁶ ES papildomos apsaugos liudijimų sistemos vertinimas – SWD/2020/8508

²⁷ [„Nauja Europos pramonės strategija“](#), COM(2020) 102 *final*, p. 14; [„Vaistų veiksmų gairės – saugūs ir įperkami vaistai \(nauja ES strategija\)“](#).

²⁸ „Bolar“ išimtis – tai apsigynimo nuo patento pažeidimo priemonė, ypač svarbi vaistų atveju, nes trečioji šalis gali naudoti (ribotą laiką, kol nėra pasibaigęs patento galiojimas) patentuotą išradimą išskirtinai mokslinių tyrimų ir kontrolės tikslais, taip pat siekdama gauti reikalingus reguliavimo institucijų patvirtinimus.

²⁹ 2015 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamentas patvirtino prekių ženklų reformos dokumentų rinkinį. https://ec.europa.eu/growth/industry/policy/intellectual-property/trade-mark-protection_lt.

³⁰ [Direktyva 98/71/EB](#) dėl teisinės dizaino apsaugos ir [Tarybos reglamentas \(EB\) Nr. 6/2002](#) dėl Bendrijos dizaino.

³¹ [ES dizaino apsaugos teisės aktų vertinimo ataskaita](#).

Europai taip pat reikia taikyti **naują požiūrį į tai, kaip yra saugomos geografinės nuorodos (GN)**. GN – tai produktų, kurie susiję su natūralia aplinka ir vietos gamintojų praktine patirtimi, pavadinimai. GN yra Europos kultūros paveldo dalis, o naudojant GN prisidedama didinant kaimo ekonomikos socialinį, aplinkos ir ekonominį tvarumą³², kartais jos taip pat vadinamos kaimo intelektinės nuosavybės teisėmis. GN turi didelę ekonominę vertę žemės ūkio sektoriuje. Europos Sąjungoje 2017 m. žemės ūkio maisto produktų ir gėrimų, kurių pavadinimai ES saugomi kaip GN, pardavimų vertė buvo 74,76 mlrd. EUR, jie sudarė 7 proc. visų Europos maisto ir gėrimų sektoriuje parduotų produktų. Be to, GN sudaro 15,5 proc. viso ES žemės ūkio maisto produktų eksporto, o parduodant produktus su saugomais pavadinimais yra mokama didesnė pardavimo priemoka³³. Vis dėlto dar nėra išnaudotos visos galimybės. Dabartinės apsaugos ir vykdymo užtikrinimo taisyklės galėtų būti tikslesnės, o valstybių narių ir Komisijos atliekamas vaidmuo registracijos procese geriau nustatytas. Be to, skirtingiems žemės ūkio produktams taikomos nevienodos GN sistemos. Remdamasi vykstančio vertinimo rezultatais³⁴ Komisija ieškos būdų, kaip **sustiprinti, atnaujinti ir racionalizuoti GN taikomas taisykles, taip pat geriau užtikrinti jų vykdymą žemės ūkio produktų, maisto produktų, vynu ir spiritinių gėrimų srityje**³⁵.

Tik kai kurios valstybės narės šiuo metu taiko taisykles siekdamos užtikrinti ne žemės ūkio produktų (pvz., rankomis pagamintų daiktų) GN apsaugą. Šiuo metu ES lygmeniu nėra bendro mechanizmo, skirto apsaugoti tokių ne žemės ūkio produktų GN, kurios dažnai yra svarbi vietos tapatybės dalis, sudaro galimybę pritraukti turistus, išsaugoti unikalius įgūdžius ir kurti darbo vietas. Iš neseniai atlikto tyrimo³⁶ matyti, kad suderinta sistema, taikoma ne žemės ūkio produktams, būtų naudinga ES ekonomikai. Pagal šią sistemą tokie produktai ir jų autentiškumo nuorodos būtų geriau matomos vartotojams. Tai galėtų padėti gamintojams išlikti konkurencingais ir bendradarbiauti nišinėse rinkose, taip pat galėtų paskatinti plėtrą mažiau išsivysčiusiuose regionuose³⁷. Dėl šių priežasčių, rengdama bendrą GN sistemos reformą, Komisija remdamasi išsamiau jos galimų sąnaudų ir naudos poveikio vertinimu svarstys galimybę sukurti **efektyvią ir skaidrią ES GN apsaugos sistemą, taikomą ne žemės ūkio produktams**. Dėl to ES taip pat galėtų visapusiškai pasinaudoti kilmės ir GN apeliacijų tarptautinės sistemos³⁸ teikiamomis galimybėmis. Apskritai, tai leistų įgyti didesnę pranašumą skatinant ES GN pripažinimą visame pasaulyje.

Augalų veislių teisinės apsaugos Bendrijoje sistemos vaidmuo taip pat yra labai svarbus ES ekonomikai. Taikant gerai veikiančią augalų veislių teisinės apsaugos sistemą selekcininkai skatinami kurti naujas augalų veisles ir taip prisidėti siekiant Europos žaliojo kurso ir Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų. Komisija toliau **stebės, ar sistema**

³² Žr. [strategiją „Nuo ūkio iki stalo“](#), kurią Komisija paskelbė siekdama sustiprinti GN kriterijų tvarumą.

³³ [Europos Sąjungoje saugomų \(žemės ūkio srities\) GN ir garantuotų tradicinių gaminių vertinimas](#), 2019 m.

³⁴ [Europos Sąjungoje saugomų \(žemės ūkio srities\) GN ir garantuotų tradicinių gaminių vertinimas](#), 2019 m.

³⁵ ES geografinių nuorodų (GN) sistemos žemės ūkio produktų ir maisto produktų, vynu ir spiritinių gėrimų srityje ([IIA konsultacijos](#)).

³⁶ [„Ne žemės ūkio produktų GN apsaugos ES lygmeniu ekonominiai aspektai“](#) (angl. *Economic aspects of geographical indication protection at the EU level for non-agricultural products*), 2020 m.

³⁷ Kalbant konkrečiau, prognozuojama, kad pradėjus taikyti ne žemės ūkio produktų GN apsaugą, kuri galiotų visoje ES, ilgesnėje perspektyvoje ES vidaus prekyba galėtų padidėti maždaug 4,9–6,6 proc., palyginti su dabartiniu ES vidaus eksporto lygiu (37,6–50 mlrd. EUR). Iš prognozių matyti, kad taikant bendrą sistemą užimtumas regioniniu lygmeniu galėtų padidėti 0,12–0,14 proc., o visoje ES galėtų būti sukurta 284 000–338 000 naujų darbo vietų. Žr. [„Geografinės nuorodos ne žemės ūkio produktams. ES veiksmų nebuvimo ataskaita“](#) (angl. *Geographical indications for non-agricultural products. Cost of non-Europe report.*), 2019 m.

³⁸ Remiantis [Lisabonos kilmės ir geografinių nuorodų tarptautinių apeliacijų registracijos sistema](#), kurią administruoja Pasaulinė intelektinės nuosavybės organizacija.

taikoma tinkamai, ir sieks toliau gerinti esamą padėtį, kai to reikia³⁹. 2011 m. atlikus augalų veislių teisinės apsaugos Bendrijoje teisės aktų vertinimą buvo padaryta išvada, kad sistema iš esmės veikia gerai ir turėtų būti išsaugota, nors ir padarius kai kurių atsargių tikslinių pakeitimų. Šią išvadą patvirtina tai, kad neseniai buvo nustatyta trūkumų⁴⁰, kurie galėtų būti pašalinti vidutinės trukmės laikotarpiu atlikus vertinimą ir tikslingą teisės aktų peržiūrą.

Be pirmiau nurodytų reformų Komisija kartu su suinteresuotaisiais subjektais ir intelektinės nuosavybės biurais nagrinės tai, kaip **taikant naujas technologijas**, pvz., DI ir blokų grandinės technologiją, **būtų galima toliau tobulinti mūsų intelektinės nuosavybės sistemų veiksmingumą**. Iš tikrųjų, taikant naujas technologijas gali būti sudarytos palankesnės sąlygos intelektinės nuosavybės apsaugai⁴¹, didinamas skaidrumas, suteikiama galimybė sklandžiau paskirstyti mokesčius už licencijas⁴² ir veiksmingiau kovojama su klastojimu ir piratavimu. Siekdama išnagrinėti visas naujų technologijų teikiamas galimybes ir skatinti jas naudoti, Komisija ragins plėtoti **pramonės dialogą**, kuris bus pasitelkiamas kaip konsultacinės grupės priemonė ir kurio rezultatais bus papildoma daugelis šioje srityje vykdomų iniciatyvų.

Be to, vykstant skaitmeninei revoliucijai reikia **apgalvoti, ką ir kaip saugoti**. Naudojant **DI technologijas** kuriami nauji kūriniai ir išradimai. Tam tikrais atvejais, pvz., kultūros sektoriuje, išradimus kuriančių mašinų naudojimas gali tapti norma. Kalbant apie tokius pokyčius kyla klausimas, kokia apsauga turėtų būti suteikiama produktams, kurie sukurti naudojant DI technologijas. Diskusijos apie DI poveikį intelektinės nuosavybės teisėms vyksta tiek Europoje, tiek tarptautiniu lygmeniu (žr. 6 skirsnį). Šiandien paskelbtame tyrime⁴³ pabrėžiama, kad reikia atskirti išradimus ir kūrinius, kuriuos kuriant buvo pasitelktos DI technologijos, nuo DI technologijų sukurtų išradimų ir kūrinių. Nors išradimai ir kūriniai, kuriuos autonomiškai sukūrė DI technologijos, kol kas tebėra klausimas ateičiai, Komisija mano, kad DI sistemos neturėtų būti laikomos autorėmis ar išradėjomis. Šią nuomonę taip pat patvirtina EPT pozicija *Dabus* byloje⁴⁴. Iš tyrimo taip pat matyti, kad dabartinė ES intelektinės nuosavybės sistema ir Europos patentų konvencija yra iš esmės tinkamos spręsti uždavinius, susijusius su išradimais ir kūriniais, kurie buvo sukurti pasitelkiant DI. Vis dėlto yra likę tiek derinimo spragų⁴⁵, tiek galimybių gerinti esamą padėtį⁴⁶. Kad Europos kompetencija DI srityje galėtų augti, tokios spragos turėtų būti pašalinamos. Komisija pirmiausia nustatys visas esamas problemas, jas išanalizuos ir pradės

³⁹ [„Intelektinės nuosavybės teisės joms imliose pramonės šakose ir ES ekonominės veiklos rezultatai“](#) (angl. *Intellectual property rights in intensive industries and economic performance in the EU*), EUIPO–EPT, 2019 m.

⁴⁰ Nustatyta, visų pirma, pagal suinteresuotųjų subjektų indėlius, Teisingumo Teismo sprendimų analizę, tarpinstitucinių darbo grupių rekomendacijas.

⁴¹ Pavyzdžiui, paspartinant naujumo paieškas ir registracijos procedūras.

⁴² Autorių teisių metaduomenys, susiję tiek su intelektinės nuosavybės savininkais, tiek su licencijavimu.

⁴³ Tyrimas dėl tendencijų ir pokyčių [dirbtinio intelekto srityje – išbandymai intelektinės nuosavybės teisių sistemai](#) (angl. *Study on trends and developments in Artificial Intelligence – Challenges to the IPR framework*), tyrimą atliko IVIR ir JIPP, 2020 m. lapkričio mėn.

⁴⁴ 2018 m. EPT buvo pateiktos dvi Europos patento paraiškos. Jose kaip išradėja buvo nurodyta mašina „DABUS“. EPT atmetė abi patento paraiškas. EPT laikėsi nuomonės, kad Europos patente nurodytas išradėjas turi būti fizinis asmuo. EPT taip pat suprato, kad sąvoka „išradėjas“ taikoma fiziniam asmeniui pagal tarptautiniu lygmeniu taikomą standartą. Šie sprendimai užginčyti.

⁴⁵ Pavyzdžiui, tyrime pabrėžiama, kad nėra pakankamai suderintos autorystės ir autorių teisių nuosavybės taisyklės, todėl gali būti priimti skirtingi nacionaliniai sprendimai, susiję su darbais, kurie buvo atlikti pasitelkiant DI.

⁴⁶ Pavyzdžiui, tyrime pateikiamos rekomendacijos dėl patentų teisėje naudojamų sąvokų (pvz., išradimo lygis ir informacijos atskleidimo pareiga) keitimo, jas pritaikant išradimams, kurie buvo sukurti pasitelkiant DI.

diskusijas su suinteresuotaisiais subjektais. Šiomis aplinkybėmis kaip naudingas diskusijų forumas galėtų būti pasitelktas pirmiau nurodytas pramonės dialogas.

Galiausiai Komisija bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis ir suinteresuotaisiais subjektais **užtikrins, kad taisyklės būtų taikomos nuosekliai ir pačiu pažangiausiu būdu.**

Autorių teisių srityje Komisija daugiausia dėmesio skiria paramai, teikiamai dviejų neseniai priimtų direktyvų, kuriomis buvo atnaujinta ES autorių teisių sistema⁴⁷, savalaikiam ir veiksmingam perkėlimui į nacionalinę teisę ir įgyvendinimui. Labai svarbi šio darbo dalis susijusi su siekiu įgyvendinti Autorių teisių direktyvos 17 straipsnį, kuriuo nustatoma konkreti teisinė tvarka, taikoma į dalijimosi platformas naudotojų įkelto ir autorių teisių saugomo turinio naudojimui. Komisija surengė išsamų dialogą su suinteresuotaisiais subjektais siekdama sužinoti susijusių suinteresuotųjų subjektų nuomones pagrindiniais klausimais, susijusiais su šio straipsnio taikymu. Atsižvelgdama į dialogo rezultatus Komisija netrukus paskelbs gaires, kad padėtų valstybėms narėms įgyvendinti šias nuostatas. Kalbant apie dabartinę ES autorių teisės sistemą, Komisija taip pat rengs nemažai ataskaitų pagal konkrečias nuostatas (pvz., peržiūros nuostatas), nustatytas keliose ES autorių teisių priemonėse, be kita ko, Apsaugos galiojimo terminų direktyvoje, Kolektyvinio teisių valdymo direktyvoje, vadinamojoje Marakešo direktyvoje ir Perkeliavimo reglamente⁴⁸.

Biotechnologijų direktyvos⁴⁹ taikymas yra labai svarbus sparčiai besivystančiai biotechnologijų rinkai. Biotechnologijų srities patentais galima suteikti svarbių paskatų, bet jie turėtų būti išduodami pagrįstomis aplinkybėmis. Šia prasme Biotechnologijų direktyvoje yra numatyta subalansuota sistema, kurios taikymą toliau stebės Komisija⁵⁰.

Siekdama tobulinti tai, kaip intelektualinės nuosavybės teisės saugomos Europos Sąjungoje, Komisija:

- remis spartų **bendrosios patentų** sistemos diegimą, siekdama sukurti vieną bendrą prieigą patentų apsaugai ir įgyvendinimui visoje ES (2021 m.),
- optimizuos **papildomos apsaugos liudijimų sistemą**, siekdama didesnio jos skaidrumo ir efektyvumo (2022 m. I ketv.),
- atnaujins ES teisės aktus **pramoninio dizaino srityje**, siekdama pagerinti galimybes jais naudotis ir geriau remti perėjimą prie skaitmeninės ir žaliosios ekonomikos (2022 m. IV ketv.),

⁴⁷ [Direktyva \(ES\) 2019/790](#) dėl autorių teisių ir gretutinių teisių bendrojoje skaitmeninėje rinkoje, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 96/9/EB ir 2001/29/EB; [Direktyva \(ES\) 2019/789](#), kuria nustatomos naudojimosi autorių teisėmis ir gretutinėmis teisėmis, taikytinomis tam tikroms transliuojančiųjų organizacijų internetu transliuojamoms programoms bei retransliuojamoms televizijos ir radijo programoms, taisyklės ir kuria iš dalies keičiama Tarybos direktyva 93/83/EEB. Šias direktyvas valstybės narės turi perkelti į nacionalinę teisę iki 2021 m. birželio 7 d.

⁴⁸ [Direktyva 2011/77/ES](#), kuria iš dalies keičiama Direktyva 2006/116/EB dėl autorių ir tam tikrų gretutinių teisių apsaugos terminų; [Direktyva 2014/26/ES](#) dėl kolektyvinio autorių teisių ir gretutinių teisių administravimo ir daugiateritorijų licencijų naudoti muzikos kūrinius internete; [Direktyva \(ES\) 2017/1564](#) dėl aklų, regos sutrikimų ar kitą spausdinto teksto skaitymo negalią turinčių asmenų labai leidžiamų tam tikrų būdų naudoti tam tikrus autorių teisių ir gretutinių teisių saugomus kūrinius ir kitus objektus; [Reglamentas \(ES\) 2017/1128](#) dėl internetinių turinio paslaugų tarpvalstybinio perkeliavimo vidaus rinkoje.

⁴⁹ [Direktyva 98/44/EB](#) dėl teisinės biotechnologinių išradimų apsaugos.

⁵⁰ Visų pirma siekiant užtikrinti, kad būtų visa apimtimi įgyvendintas 2016 m. lapkričio 3 d. Komisijos [pranešimas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 98/44/EB dėl teisės biotechnologinių išradimų apsaugos tam tikrų straipsnių](#), kuriam pritarė Parlamentas ir Taryba ir kuriame paaiškinama, kad produktai, išvesti taikant iš esmės biologinius procesus, negali būti patentuojami.

- stiprins **žemės ūkio produktų geografinių nuorodų** apsaugos sistemą, siekdama didesnio jos veiksmingumo, ir remdamasi poveikio vertinimu svarstys, ar pateikti pasiūlymą dėl ES **ne žemės ūkio produktų geografinių nuorodų** apsaugos sistemos (2021 m. IV ketv.),
- atliks **augalų veislių teisės aktų** vertinimą (2022 m. IV ketv.).

3. SKATINTI VEIKSMINGAI NAUDOTIS INTELEKTINE NUOSAVYBE IR JĄ DIEGTI, VISŲ PIRMA MVĮ

Nors pažangios intelektinės nuosavybės strategijos gali tapti augimo postūmiu, Europos novatoriai ir kūrėjai dažnai nesugeba pasinaudoti intelektinės nuosavybės teikiama nauda. Tai labai susilpnina ES pajėgumą kurti naujoves ir stiprinti savo atsparumą pagrindiniuose ekonomikos sektoriuose. Europa turėtų papildomai išnaudoti žinių, kurias nuolat kuria bei tobulina ir kuriomis dalijasi mūsų bendrovės, vertę padėdama bendrovėms aktyviau valdyti tokį turtą ir sudarydama palankesnes sąlygas gauti nuosavo kapitalo finansavimą ir finansavimą.

Tam, kad pasiektų šiuos tikslus, Komisija ims šiu veiksmų:

- trumpuoju laikotarpiu kartu su EUIPO pasiūlys mažosioms ir vidutinėms įmonėms, kurios patyrė COVID-19 krizės poveikį, finansinę paramą arba **intelektinės nuosavybės čekius**, siekdama padėti joms valdyti savo intelektinės nuosavybės portfelius. Ši schema, kurios vienu metų biudžetas yra 20 mln. EUR⁵¹, turėtų pradėti veikti nuo 2021 m. sausio 1 d. ir pagal ją bus iš dalies kompensuojamos išlaidos, susijusios su prekių ženklų ir dizainų registracija ir intelektinės nuosavybės vertinimu (specialistas atliks bendrovės nematerialiojo turto apžvalgą ir pateiks tam tikrų pradinių rekomendacijų, kaip strategiškai valdyti tokį turtą);
- tuo pačiu metu ji toliau plės teikiamas⁵² prie poreikių pritaikytas **konsultacijas intelektinės nuosavybės klausimais** vykdant programą „Europos horizontas“, teikdama pagalbą novatoriškoms bendrovėms įvairiuose mokslinių tyrimų ir inovacijų etapuose. Ji taip pat išnagrinės galimybes teikti konsultacijas intelektinės nuosavybės klausimais vykdant kitas ES mokslinių tyrimų ir investicijų programas, be kita ko, jas teikti „InvestEU“ konsultacijų centre. Atrinktos labai novatoriškų bendrovių grupės atveju Komisija strategines konsultacijas sujungs su finansine parama intelektinės nuosavybės portfeliams kurti⁵³;
- žvelgdama plačiau ir bendradarbiaudama su EUIPO teiks su intelektine nuosavybe susijusią informaciją ir konsultacijas laikantis vieno langelio principo⁵⁴. EUIPO⁵⁵ sukurs platformą „**Europos intelektinės nuosavybės informacijos centras**“, kuri bus sujungta su bendraisiais skaitmeniniais vartais ir kurioje bus pateikta visa svarbi informacija ne tik apie intelektinės nuosavybės srityje taikomus formalumus, bet ir apie susijusias paslaugas (pvz., paraiška dėl domeno vardo apsaugos, bendrovės pavadinimo registracija), kartu MVĮ siūlant patogias naudoti susistemintas rinkmenas. Komisija taip pat integruos su intelektine nuosavybe susijusią paramą ir

⁵¹ iš COSME programos, daugiausia iš EUIPO biudžeto pertekliaus.

⁵² Žr. dabartinę programą [IPA4SME](#).

⁵³ Komisija šią koncepciją išbandys vykdydama projektą „[Finansavimo trūkumo, su kuriuo susiduria intelektinės nuosavybės teisėmis savo veiklą grindžiantys startuoliai ir MVĮ, panaikinimas](#)“.

⁵⁴ Siekiant užtikrinti, kad kiekviena MVĮ turėtų galimybę gauti konsultacijas, kaip nurodyta MVĮ strategijoje.

⁵⁵ Tai iniciatyva pagal EUIPO MVĮ programą, kuri bus parengta bendradarbiaujant su Europos Sąjungos intelektinės nuosavybės tinklu (EUIPN), kuriam priklauso EUIPO ir ES valstybių narių nacionaliniai intelektinės nuosavybės biurai.

konsultacijas į įvairius paramos MVĮ tinklus⁵⁶, kad veiksmingiau pasiektų daugiau smulkių bendrovių;

- galiausiai sudarys paprastesnes sąlygas MVĮ, **kurios siekia galimybės gauti finansavimą, naudoti savo intelektinę nuosavybę kaip finansinį svertą**. Nors nematerialusis turtas dažnai yra pats vertingiausias, iš tyrimo matyti, kad pakankamai nedidelė MVĮ dalis naudojami savo intelektine nuosavybe siekdamas galimybės gauti finansavimą⁵⁷. Bankai ir rizikos kapitalas nenoriai teikia finansavimą intelektinės nuosavybės kaip turto pagrindu, o dėl COVID-19 krizės šis nenoras rizikuoti tapo dar didesnis. Iš neseniai atlikto tyrimo matyti, kad yra aiškus trūkumas, susijęs su MVĮ finansavimu naudojant turimą intelektinį turtą⁵⁸. Komisija aptars su finansininkų bendruomene, kaip intelektinės nuosavybės vertinimo būdas galėtų padėti jai geriau atsižvelgti į MVĮ intelektinį turtą⁵⁹. Išsamaus technologijų patikrinimo bandomasis projektas, apie kurį buvo paskelbta MVĮ strategijoje, bus būdas išbandyti intelektinės nuosavybės vertinimą platesnėmis su technologijomis susijusiomis aplinkybėmis⁶⁰. Remdamasi patirtimi, sukaupia taikant esamus bankų garantijos mechanizmus⁶¹, Komisija taip pat nagrinės, kaip galima geriau naudoti garantijas siekiant remti MVĮ ir kūrėjų projektus, grindžiamus intelektine nuosavybe.

Šalia šių MVĮ skirtų projektų Komisijos komunikate „Nauja Europos mokslinių tyrimų ir inovacijų erdvė (EMTE)“⁶² pabrėžiama, kad reikia paversti Europos pažangių mokslinių tyrimų rezultatus perversminėmis inovacijomis ir **skatinti geresnį intelektinės nuosavybės valdymą platesnėje mokslinių tyrimų ir inovacijų bendruomenėje**; todėl Komisija paskelbs informuotumo didinimo kampaniją, kuria skatins geriau išnaudoti intelektinę nuosavybę investuotojams vertinant įmones. Pavyzdžiui, pasitelkdama žinių panaudojimo pagrindinius principus Komisija atnaujins rekomendaciją dėl intelektinės nuosavybės valdymo perduodant žinias. Ši peržiūra bus papildyta pažangaus intelektinės nuosavybės naudojimo praktikos kodeksu ir derinama su pagal programą „InvestEU“ teikiama parama projektų savininkams, jiems teikiant konsultacijas finansiniais ir teisiniais, įskaitant intelektinę nuosavybę, klausimais.

Taip pat bus imamasi veiksmų siekiant **užtikrinti, kad viešosiomis lėšomis finansuota intelektinė nuosavybė būtų naudojama sąžiningai ir veiksmingai**. Komisija jau sukūrė naują platformą⁶³, kad sudarytų palankesnes sąlygas panaudoti mokslinių tyrimų ir inovacijų rezultatus, gautus naudojant ES finansavimą, ir platformą⁶⁴, kurioje pateikiama informacija apie ES remiamus mokslinius tyrimus ir inovacijas, susijusias su siekiu sustabdyti

⁵⁶ Tokie konsultantai dirba naudodami tinklus ar konsultacijas teikiančius subjektus Europos įmonių tinkle, inovacijų centruose, [klasterių tinkluose](#) arba „InvestEU“ konsultacijų centre, kuris kuriamas dabartinio [Europos investavimo konsultacijų centro](#) pagrindu.

⁵⁷ Kaip nurodoma [2019 m. EUIPO MVĮ rezultatų suvestinėje](#), tik 13 proc. MVĮ, kurios turi intelektinės nuosavybės teises, siekė gauti finansavimą pasinaudodamos nematerialiuoju turtu: 9 proc. finansavimą gavo, o 4 proc. jo negavo.

⁵⁸ Tyrimas „[Nematerialiojo turto finansavimas: ar pasireiškia rinkos nepakankamumas?](#)“ (angl. *Financing intangibles: Is there a market failure?*), EK 2020 m.

⁵⁹ Tai gali būti padaryta pagal programą „InvestEU“, taip pat bus remiamasi patirtimi, kuri buvo sukaupia vykdant projektą „Finansavimas, mokymai, inovacijos ir patentavimas kultūros ir kūrybos pramonės sektoriuose“ ir atlikus tyrimą „[Nematerialiojo turto finansavimas: ar pasireiškia rinkos nepakankamumas?](#)“ (angl. *Financing intangibles: Is there a market failure?*), EK 2020 m.

⁶⁰ [Komisijos komunikatas](#), „Tvarios ir skaitmeninės Europos MVĮ strategija“, COM(2020) 103 *final*, 2020 m. kovo 10 d.

⁶¹ Žr. [„InnovFin“ MVĮ garantijų priemonę](#) arba kultūros ir kūrybos sektorių garantijų priemonę.

⁶² [Komunikatas „Nauja Europos mokslinių tyrimų ir inovacijų erdvė \(EMTE\)“](#).

⁶³ Žr. [Programos „Horizontas“ rezultatų platformą](#).

⁶⁴ Žr. [Su koronavirusu susijusių mokslinių tyrimų ir inovacijų platformą](#).

koronaviruso plitimą ir remti pasirengimą kitiems protrūkiams. Komisijos tikslas – **užtikrinti, kad rezultatai, kurie buvo pasiekti naudojant ES lėšas, būtų naudojami siekiant naudoti ES ekonomikai.** Todėl pagal programoje „Europos horizontas“ numatytą reikalavimą, taikomą tuo atveju, kai su mokslinių tyrimų rezultatais susijusi intelektinė nuosavybė turi būti panaudojama visų pirma trečiojoje valstybėje, kurios nėra asocijuotosios valstybės, pareiškėjai turės paaiškinti, kaip tai tebeatitinka ES interesą⁶⁵.

Be to, intelektinės nuosavybės apsauga ir plati naujų technologijų sklaida liks svarbiausiu elementu vykdamas su moksliniais tyrimais ir inovacijomis susijusius bendriems Europos interesams svarbius projektus ir teikiant finansavimą iš Europos regioninės plėtros fondo biudžeto.

Taip pat yra poreikis **tobulinti bendrovėms taikomas sąlygas, susijusias su intelektinės nuosavybės apsauga ir naudojimu viešuosiuose pirkimuose,** siekiant skatinti inovacijas ir ekonomikos augimą. Valstybės narės turėtų apsvarstyti galimybę, kai tinkama, intelektinės nuosavybės teises palikti rangovams, nebent kalbama apie viršesnio viešojo intereso atvejį arba nesuderinamumą su vykdoma atviro licencijavimo strategija. Kaip buvo paskelbta MVĮ strategijoje, Komisija pateiks paaiškinimą klausimams, susijusiems su intelektine nuosavybe viešuosiuose pirkimuose, atnaujintose inovacinių sprendimų viešųjų pirkimų gairėse.

Siekdama skatinti intelektinės nuosavybės skverbtį ir naudojimą Komisija:

- kartu su EUIPO pasiūlys **MVĮ intelektinės nuosavybės čekių** schemą, skirtą intelektinės nuosavybės teisių registracijai ir strateginėms konsultacijoms intelektinės nuosavybės klausimais (2021 m. I ketv.) finansuoti,
- **diegs MVĮ skirtas pagalbos intelektinės nuosavybės klausimais paslaugas** programoje „Europos horizontas“ ir tokią galimybę numatys kitose ES programose (2020 m. +).

4. PAPERSTESNĖ GALIMYBĖ NAUDOTIS IR DALYTIS TURTU, KURIAM TAIKOMA INTELEKTINĖ NUOSAVYBĖS APSAUGA

Šiuolaikinėje ekonomikoje labai svarbu turėti paprastesnę ir greičiau pritaikomą galimybę naudotis žiniomis, duomenimis ir technologijomis, įskaitant intelektinę nuosavybę teisėmis apsaugotas technologijas. Atsparioje, žaliojoje⁶⁶ ir konkurencingoje ekonomikoje turi būti numatyta priemonių, kurias taikant krizės metu būtų sudaromos palankesnės sąlygos naudotis ypatingos svarbos intelektinės nuosavybės teisėmis apsaugotomis technologijomis siekiant sudaryti palankesnes sąlygas licencijuoti autorių teises ir esminius standartų patentus, taip pat skatinti dalytis duomenimis.

⁶⁵ Atitinkamai į Europos gynybos fondui (EGF) taikomas taisyklės įtrauktos konkrečios nuostatos, kad būtų apsaugoti rezultatai, gauti įgyvendinant finansiškai remiamus mokslinių tyrimų ir plėtros veiksmus, ir kad jais būtų galima naudotis Europos Sąjungoje. Šiose nuostatose, be kita ko, numatyta prievolė *ex ante* informuoti Komisiją tuo atveju, jei susijusios intelektinės nuosavybės ir rezultatų nuosavybės teisės perduodamos (ir išimtinės licencijos mokslinių tyrimų veiksmams suteikiamos) trečiojojiems valstybėms, kurios nėra asocijuotosios valstybės, ar trečiųjų valstybių subjektams, o prievolė kompensuoti ES finansavimą tokio rezultatų / intelektinės nuosavybės perdavimo atveju prieštarautų Sąjungos ir jos valstybių narių saugumo ir gynybos interesams ar EGF iškeltiems tikslams.

⁶⁶ Kalbant apie aplinkos duomenų sritį (suteikiama galimybė plėtoti gyvavimo ciklo analizę), intelektinės nuosavybės teisių saugomų duomenų naudojimas turėtų būti suderinamas su viešuoju interesu apskaičiuoti produktų ir organizacijų aplinkosauginį pėdsaką.

- *Geresnės priemonės, skirtos sudaryti palankesnes sąlygas naudotis ypatingos svarbos intelektine nuosavybe krizės metu*

Kilus **COVID-19 krizei** buvo atkreiptas dėmesys į tai, kad veiksminga intelektinės nuosavybės sistema yra svarbi, nes tokioje sistemoje yra stiprių paskatų kurti naujoves ir lengvai suteikti galimybę naudotis intelektine nuosavybe technologijų tikslais. Mokslinių tyrimų ir plėtros finansavimo ir paskatų reikia siekiant užtikrinti, kad naujos technologijos, pvz., vakcinos ar nauji gydymo būdai, būtų sparčiai kuriamos ir kuo greičiau pasiūlomos naudoti. Todėl turime užtikrinti geresnes priemones, kad intelektinės nuosavybės sistemoje būtų numatyta galimybė naudotis ypatingos svarbos technologijomis, kur ir kada to reikia, kartu novatoriams užtikrinant pakankamą investicijų grąžą.

Kol kas matome, kad **mūsų intelektinės nuosavybės sistema yra atspari krizėms, kaip antai COVID-19 krizei**. Taip yra didžiaja dalimi dėl to, kad viešieji ir privatieji subjektai yra tvirtai įsipareigoję ir glaudžiai bendradarbiauja tarpusavyje, taip pat buvo pradėta vykdyti įvairias iniciatyvas, skatinant kurti vakcinas ir kitus ypatingos svarbos reikmenis ir suteikti galimybę jais naudotis.

Kaip raginama Pasaulio sveikatos asamblėjos rezoliucijoje⁶⁷, Komisija remia savanorišką intelektinės nuosavybės, susijusios su COVID-19 gydymu ir vakcinomis⁶⁸, telkimą ir licencijavimą. Tokios schemos turėtų būti grindžiamos savanorišku dalyvavimu, užtikrinant plačias ir lygias naudojimosi galimybes ir suteikiant galimybę intelektinės nuosavybės savininkams tolygiai gauti investicinį pelną. Komisija taip pat ėmėsi veiksmų siekdama skatinti bendradarbiavimą privačiajame sektoriuje, kad būtų efektyviai pašalintas pagrindinių produktų ir paslaugų trūkumas⁶⁹, ir užtikrinti, kad viešosiomis lėšomis finansuotų mokslinių tyrimų ir inovacijų programų, vykdomų ES ir jos valstybėse narėse, rezultatais būtų galima naudotis, visų pirma siekiant padidinti ypatingos svarbos medžiagų gamybą⁷⁰.

Vis dėlto, kalbant apie ateitį, Komisija išvelgia poreikį tobulinti esamas **kovos su krizinėmis situacijomis priemones**.

Komisija ieško būdų suteikti paskatą **krizės metu greitai sutelkti ypatingos svarbos intelektinę nuosavybę**, pvz., taikant naują licencijavimo sistemą suteikti galimybę pagal kontroliuojamą sistemą laikinai naudotis ypatingos svarbos intelektine nuosavybe, kad būtų galima greitai padidinti intelektinės nuosavybės teisėmis apsaugotų produktų gamybą, be kita ko, pakeičiant gamybos paskirtį.

Galiausiai, Komisija išvelgia poreikį užtikrinti, kad būtų sukurtos **veiksmingos privalomų licencijų išdavimo sistemos**, kurios būtų naudojamos **kaip kraštinė priemonė** ir apsauginė sąlyga, jei rezultatų nedavė visos kitos pastangos suteikti galimybę naudotis intelektine nuosavybe. PPO sutartyje dėl intelektinės nuosavybės teisių aspektų, susijusių su prekyba (TRIPS sutartis), suteikiama galimybė laikantis nurodytų sąlygų išduoti privalomas licencijas, t. y. valdžios institucijos gali suteikti leidimą subjektui, kuris siekia naudotis patentuotu išradimu, negavusi patento savininko sutikimo. Procedūrai gali būti taikoma

⁶⁷ [Pasaulio sveikatos asamblėjos rezoliucija Nr. 73](#).

⁶⁸ [Komisijos komunikatas](#) „ES vakcinų nuo COVID-19 strategija“, COM(2020) 245 *final*, 2020 m. birželio 17 d.

⁶⁹ [Komisijos komunikatas](#) „Laikinoji su įmonių bendradarbiavimu reaguojant į kritines situacijas, susidarančias dėl dabartinio COVID-19 protrūkio, susijusių antimonopolinių klausimų vertinimo sistema“ C(2020) 3200 *final*.

⁷⁰ [ES COVID-19 mokslinių tyrimų manifestas](#), kuris buvo pradėtas įgyvendinti siekiant kuo labiau padidinti galimybę naudotis mokslinių tyrimų rezultatais kovoje su COVID-19 ir kurį iki šiol parėmė daugiau nei 600 organizacijų (pvz., universitetų, mokslinių tyrimų institutų, privačių bendrovių, įskaitant MVI ir pilietinės visuomenės organizacijas) ir daugiau nei 1 800 fizinių asmenų iš visos Europos ir pasaulio.

skubos tvarka nacionalinės ekstremaliosios situacijos atveju. Atsižvelgiant ir į Dohos deklaraciją dėl TRIPS sutarties ir visuomenės sveikatos yra aišku, kad kiekviena PPO narė turi teisę ne tik išduoti privalomas licencijas, bet ir laisvę nustatyti sąlygas, kuriomis tokios licencijos išduodamos.

Europoje privalomas licencijavimas iš esmės reglamentuojamas nacionalinės teisės aktais⁷¹. Komisija ragina valstybes nares užtikrinti, kad jų turimos priemonės būtų kuo veiksmingesnės, pvz., nustatant skubos tvarką, kuri būtų taikoma išduodant privalomas licencijas ekstremaliosiose situacijose. Be to, Komisija įžvelgia poreikį stiprinti bendradarbiavimą šioje srityje, siekiant išvengti iškreipiamojo poveikio inovacijoms ir prekybai. Jei valstybės narės **anksti pradėtų koordinuoti veiksmus ir keistis informacija**, pvz., dėl tokių licencijų galiojimo trukmės ir mokamo autorinio atlyginimo, tai turėtų padėti užsitikrinti didžiausią naudą, kartu išvengiant pernelyg didelių iškraipymų. Komisija kartu su valstybėmis narėmis ieškos galimybės sukurti skubaus koordinavimo mechanizmą, kuris turėtų būti pradamas taikyti kuo greičiau, kai valstybės narės svarsto galimybę išduoti privalomą licenciją.

- *Sudaryti palankesnes sąlygas licencijuoti intelektinę nuosavybę didinant skaidrumą, visų pirma, autorių teisių srityje*

Siekiant sudaryti palankesnes sąlygas licencijuoti intelektinę nuosavybę ir ja dalytis, reikia užtikrinti **didesnį** visų intelektinės nuosavybės rūšių **nuosavybės ir valdymo skaidrumą**. Patentų srityje konkrečią pažangą bus galima pasiekti naudojant bendrąjį patentą.

Naudojant **aukštos kokybės metaduomenis ir naujas technologijas**, pvz., blokų grandinės technologiją, būtų galima užtikrinti didesnį skaidrumą ir geresnį duomenų teisių valdymą, visų pirma, **autorių teisių** srityje ir tobulinant teisių savininkų nustatymą⁷².

Komisija pradeda tyrimą dėl autorių teisių ir naujų technologijų, kuriame daugiausia dėmesio bus skiriama autorių teisių saugomų duomenų tvarkymui ir dirbtiniam intelektui. Su šio tyrimo rezultatais turėtų būti galima susipažinti 2021 m. Komisija kartu su susijusiais suinteresuotaisiais subjektais tęs darlą siekdama didinti autorių teisių saugomų duomenų kokybę ir sukurti gerai veikiančią „**autorių teisių infrastruktūrą**“⁷³ (pvz., padidinti patikimumą ir atnaujinti informaciją apie teisių subjektus, sąlygas ir licencijavimo galimybes)⁷⁴.

- *Esminiai standartų patentai*

Esminiai standartų patentai – tai patentai, kurių saugomos technologijos yra standarto dalis. Esminių standartų patentų ir jų savininkų skaičius didėja (pvz., kalbant apie mobiliojo ryšio standartų sritį, nuolat didėjanti esminių standarto patentų subjektų grupė Europos telekomunikacijų standartų institutui (ETSI) yra deklaravusi daugiau nei 25 000 patentų grupių⁷⁵, o naujai besiformuojančių technologijų standartų atveju, dažnai esminiai standarto patentai yra ir jų dalis). Esminiai standartų patentai yra labai svarbūs plėtojant 5G ryšį ir daiktų internetą. Siekiant objektų, įrenginių, jutiklių ir kasdienių daiktų skaitmeninės

⁷¹ Vienintelė išimtis – [Reglamentas \(EB\) Nr. 816/2006](#), kuriuo nustatoma konkreti privalomo licencijavimo tvarka, kuria įgyvendinamas TRIPS sutarties 31a straipsnis, ir kuris susijęs su farmacijos produktų, eksportuojamų į šalis, turinčias problemų visuomenės sveikatos srityje, gamyba.

⁷² Taip pat žr. [Tarybos dokumentą 15016/19](#) „Autorių teisių infrastruktūros tobulinimas. Atlikto darbo ir pasiektos pažangos įvertinimas, atliktas Suomijos pirmininkavimo ES Tarybai metu“ (angl. *Developing the Copyright Infrastructure - Stocktaking of work and progress under the Finnish Presidency*).

⁷³ Duomenų tvarkymui kūrybos pramonėje taikomas taisyklių rinkinys, taip pat su tuo susijusios technologijos ir institucijos.

⁷⁴ Žr. [„SMART 2019/0038](#) – tyrimas dėl autorių teisių ir naujų technologijų: autorių teisių duomenų valdymas ir dirbtinis intelektas“.

⁷⁵ [ETSI atskleisti patentų, kurie gali būti esminiais standarto patentais, padėties tyrimas, 2020 m.](#)

integracijos su taikomosiomis programomis, kurios įdiegtos, pvz., susietuose automobiliuose, sveikatos ir energijos sektoriuose ar pažangiuose miestuose, reikia standartais grindžiamų sąveikumo sprendimų.

Šiomis aplinkybėmis labai svarbu, kad esminių standartų patentų licencijavimui būtų taikomos stabilios, efektyvios ir sąžiningos taisyklės. Nors 2017 m. esminių standartų patentų komunikate⁷⁶ buvo pateikta gairių, kai kurios bendrovės mano, kad tebėra sunku susitarti dėl esminių standartų patentų licencijavimo. Todėl dažnai gali kilti ginčų, kuriuose patentų savininkai teigia, kad buvo pažeistas jų esminis standarto patentas, o kita šalis skundžiasi, kad patento savininkas nustatė nesąžiningas sąlygas, susijusias su licencine sutartimi. Nors atrodo, kad šiuo metu su didžiausiais ginčiais susiduriama automobilių pramonės sektoriuje, tokių ginčų gali kilti daugiau, nes esminių standartų patentų licencijavimo klausimas taip pat svarbus sveikatos, energijos, pažangios gamybos, skaitmeninei ir elektronikos ekosistemoms⁷⁷.

Trumpuoju laikotarpiu Komisija sudarys palankesnes sąlygas pramonės iniciatyvoms siekdama sumažinti trintį ir ginčus tarp konkrečių sektorių subjektų.

Kartu Komisija, remdamasi 2017 m. metodu, apsvaistys **reformų** galimybę siekdama papildomai paaiškinti ir tobulinti sistemą, taikomą esminių standartų patentų deklaratavimui, licencijavimui ir įgyvendinimui. Pavyzdžiui, Komisija išnagrinės, ar įmanoma sukurti esmingumo kriterijaus tikrinimo sistemą, kai tikrina nepriklausomas trečiasis asmuo, siekiant padidinti teisinį tikrumą ir sumažinti ginčų nagrinėjimo išlaidas⁷⁸. Rengiant galimas reformas bus atsižvelgta į patirtį, susijusią su 2017 m. esminių standarto patentų komunikate pateiktomis gairėmis, ir diskusijas su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais.

- *Skatinimas dalytis duomenimis*

Galiausiai, kaip nurodyta Komisijos neseniai paskelbtoje Europos duomenų strategijoje⁷⁹, ES reikia sukurti tvirtą **sistemą, kuria pasinaudamos bendrovės turėtų galimybę kurti, gauti, dalytis ir naudoti duomenis**. 2018–2025 m. ES duomenų ekonomikos vertė padidės beveik tris kartus ir 2025 m. pasieks 829 mlrd. EUR bei sudarys 5,8 proc. ES BVP⁸⁰. Kadangi kai kuriuos duomenis galima apsaugoti naudojant intelektinės nuosavybės teises arba kaip komercines paslaptis, šiuo metu Komisija atlieka intelektinės nuosavybės sistemos vertinimą, siekdama užtikrinti pusiausvyrą tarp poreikio skatinti dalijimąsi duomenimis (pvz., sudaryti palankesnes sąlygas MVĮ gauti duomenis ir jais naudotis, sudaryti palankesnes sąlygas atlikti atkūrimo darbus) ir poreikio galėti apsaugoti teisėtus interesus.

Siekiant skatinti dalytis duomenimis, turi būti užtikrinta saugi aplinka, kad bendrovės galėtų toliau investuoti į duomenų generavimą ir rinkimą, kartu turėdamos galimybę dalytis jais saugiu būdu ir būdamos tikros, kad neskelbtini verslo duomenys nebus neteisėtai gaunami, naudojami ar atskleidžiami. **Komercinių paslapčių direktyvoje**⁸¹ jau yra nustatyta veiksmingų apsaugos priemonių, bet gali būti, kad reikėtų paaiškinti jos taikymo sritį, pvz., kokios rūšies duomenys ir duomenų rinkiniai galėtų būti laikomi komercine paslaptimi, ar

⁷⁶ [Komisijos komunikatas](#) „ES požiūris į esminius standartų patentus“, COM(2017) 712 *final*, 2017 m. lapkričio 29 d.

⁷⁷ Taip pat pažangi sveikata, pažangi energija ir daiktų internetas.

⁷⁸ [Bandomasis tyrimas dėl esminių standarto patentų esmingumo aspekto](#)

⁷⁹ [Komisijos komunikatas](#) „Europos duomenų strategija“, COM(2020) 66 *final*, 2020 m. vasario 19 d.

⁸⁰ Žr. [Europos duomenų strategijos informacijos suvestinę](#).

⁸¹ [Direktyva \(ES\) 2016/943](#) dėl neatskleistos praktinės patirties ir verslo informacijos (komercinių paslapčių) apsaugos nuo neteisėto jų gavimo, naudojimo ir atskleidimo.

šiuo metu taikomos išimties gali būti naudojamos duomenų ir žaliajai⁸² ekonomikai remti, ar direktyvoje nurodytos priemonės gali būti naudojamos efektyviai kovai su neteisėtu duomenų ir duomenų rinkinių gavimu, naudojimu ir atskleidimu ir kaip tas priemonės naudoti šiam tikslui. Siekdama paaiškinti šiuos klausimus ir nustatyti geriausios patirties atvejus, Komisija pradėjo vykdyti tyrimą, kuriame konkretus dėmesys skiriamas strateginiams sektoriams, be kita ko, sveikatos priežiūros ir automobilių pramonės sektoriams. Remdamasi gautais rezultatais ir atsižvelgdama į Duomenų aktą⁸³ Komisija svarstys, ar reikia imtis tolesnių veiksmų, pvz. parengti tikslines gaires.

Duomenų bazių direktyvoje⁸⁴ nustatytos duomenų bazių apsaugos *sui generis* teisės, nes duomenų bazių kūrimas susijęs su reikšmingomis investicijomis. Iš neseniai atlikto vertinimo⁸⁵ buvo matyti, kad nors Duomenų bazių direktyva suteikiama pridėtinės vertės, ši dokumentą būtų galima peržiūrėti, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas gauti duomenis ir jais naudotis. Todėl Komisija įgyvendindama Europos duomenų strategiją atliks šios direktyvos peržiūrą, visų pirma siekdama sudaryti palankesnes sąlygas dalytis ir prekiauti automatiškai generuojamais duomenimis ir duomenimis, kurie generuojami diegiant daiktų internetą. Peržiūra vyks tuo pačiu metu rengiant Duomenų aktą⁸⁶ ir joje bus atsižvelgiama į dalijimosi duomenimis iniciatyvas antimonopolinės teisės srityje⁸⁷.

Siekdama sudaryti palankesnes sąlygas licencijavimui ir dalijimuisi intelektine nuosavybe Komisija:

- užtikrins, kad **krizės metu būtų galima naudotis ypatingos svarbos intelektine nuosavybe**, be kita ko, naudojant naujas licencijavimo priemones ir privalomo licencijavimo koordinavimo sistemą (2021–2022 m.),
- tobulins **esminių standartų patentų licencijavimo skaidrumą ir prognozuojamumą**, skatindama pramonės iniciatyvas didžiojoje dalyje paveiktų sektorių ir svarstydamą galimybę pradėti reformas, be kita ko, reglamentavimo reformas, jei jų reikės ir tais atvejais, kai reikės, siekiant paaiškinti ir tobulinti esminių standartų patentų sistemą ir pasiūlyti veiksmingų skaidrumo užtikrinimo priemonių (2022 m. I ketv.).

⁸² Pavyzdžiui, spausdintuvų rašalo ir dažų kasečių sektoriuje dažniausiai pirminės įrangos gamintojai, prieštaraujantys tam, kad jų produktus perdarytų trečiosios šalys, pateikė įvairių argumentų, o nepriklausomi pergamintojai (visų pirma MVI) neturi išteklių pradėti teismo procesus prieš didelius pirminės įrangos gamintojus, net jei gali būti, kad pergamintojai veikia teisėtai. Tokia numanoma grėsmė gali turėti atgrasomą poveikį mažesnėms įmonėms, norinčios imtis pergamintojų veiklos. Žr. tyrimą dėl produkto dizainui taikomų reikalavimų, nustatytų EEJA direktyvos 4 straipsnyje, įgyvendinimo. Spausdintuvų kasečių pakartotinio naudojimo atvejis: galutinė ataskaita (angl. *Study on the implementation of product design requirements set out in Article 4 of the WEEE Directive. The case of re-usability of printer cartridges: final report*), Kling et al., Europos Komisijos vardu, ENV GD, 2018 m.

⁸³ Europos duomenų strategijoje numatyta išnagrinėti, ar reikia imtis teisėkūros veiksmų, susijusių su duomenų ekonomikos subjektų santykius veikiančiais klausimais, taip siekiant skatinti keistis duomenimis tarpsektoriniu lygmeniu. Tokie klausimai (pvz., verslo subjektų dalijimosi duomenimis su valdžios institucijomis, verslo subjektų dalijimosi duomenimis taikant bendrai generuojamų duomenų naudojimo teises) galėtų būti sprendžiami pasitelkiant Duomenų aktą (2021 m.).

⁸⁴ [Direktyva 96/9/EB](#) dėl duomenų bazių teisinės apsaugos.

⁸⁵ [Direktyvos 96/9/EB dėl duomenų bazių teisinės apsaugos vertinimas](#), SWD(2018) 147 final.

⁸⁶ [2021 m. Komisijos darbo programa](#).

⁸⁷ Dalijimasis duomenimis yra keitimasis informacija ir turi vykti laikantis antimonopolinių taisyklių, kaip nurodyta Komisijos horizontaliosiose gairėse, kuriose paaiškinama, kokių rūšių informacija galima keistis. Šiuo metu atliekant šių gairių peržiūrą bus apsvarstyta, kokių reikia gairių dėl keitimosi duomenimis, kalbant apie naujas bendradarbiavimo formas mokslinių tyrimų ir plėtros srityje. Komisija taip pat apgalvos, ar reikia papildomų gairių tuo atveju, kai prieiga prie duomenų galėjo būti priverstinai suteikta pagal esminių pajėgumų (angl. *essential facilities*) doktriną.

– skatins galimybes **gauti duomenis ir jais dalytis**, kartu apsaugant teisėtus interesus, paaiškindama tam tikras pagrindines Komercinių paslapčių direktyvos nuostatas ir peržiūrėdama Duomenų bazių direktyvą (2021 m. III ketv.).

5. KOVA SU INTELEKTINĖS NUOSAVYBĖS TEISIŲ PAŽEIDIMAIS

Veiksmingas vykdymo užtikrinimas – gerai veikiančios intelektinės nuosavybės sistemos dalis. Komisija toliau atidžiai stebės, **kaip taikoma Direktyva dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo**⁸⁸, siekdama užtikrinti veiksmingą ir subalansuotą apskundimą teismine tvarka. Komisija bendradarbiauja su valstybėmis narėmis ir suinteresuotaisiais subjektais, kad būtų įgyvendintos neseniai paskelbtos Komisijos gairės⁸⁹, pvz., siekiant užtikrinti, kad visose valstybėse narėse, kai atitinkama visas nustatytas sąlygas, įskaitant proporcingumo principą, draudimai būtų taikomi vieningai ir efektyviai.

Kalbant apie patentų sritį, pradėjus veikti Bendram patentų teismui, patentų teisių vykdymo užtikrinimui turėtų būti sudarytos dar palankesnės sąlygos ir šis procesas turėtų būti papildomai racionalizuotas.

Kalbant apie klastojimą ir piratavimą, Komisija išvelgia aiškų poreikį sustiprinti pastangas. 2016 m. į ES importuojamų suklastotų ir piratinių prekių vertė siekė net 121 mlrd. EUR, jos sudaro iki 6,8 proc. visų į ES importuojamų prekių (2013 m. sudarė 5 proc. visų į ES importuojamų prekių)⁹⁰. Kadangi ES rinkoje yra suklastotų prekių, kiekvienais metais dėl šios priežasties tiesiogiai prarandama pardavimų už 50 mlrd. EUR ir tiesiogiai prarandama 416 000 darbo vietų⁹¹. Taip pat kyla didelė grėsmė vartotojų sveikatai, saugai ir saugumui (pvz., suklastotos medicininės kaukės)⁹² ir daromas neigiamas poveikis aplinkai⁹³.

Internetu atsirado naujų intelektinės nuosavybės teisių pažeidimų rūšių, pvz., komercinių paslapčių kibernetinė vagystė (skaičiuojama, kad dėl tokių vagysčių Europos Sąjungoje patiriama 60 mlrd. EUR nuostolių⁹⁴), neteisėta interneto protokolo televizija (IPTV) ir kitos neteisėtos tiesioginių transliacijų internetu rūšys. Tai kelia konkrečių sunkumų gamybos, kūrybos ir kultūros pramonės sektoriams, taip pat sporto sektoriui.

Komisija jau pranešė, kad iki metų pabaigos paskelbs naujas taisykles, kuriomis bus **patikslintos ir sustiprintos interneto platformų prievolės**, taip pat bus pašalintos paskatos, dėl kurių tokios platformos vengdavo imtis savanoriškų veiksmų, kad pašalintų joms tarpininkaujant pateikiamą neteisėtą turinį (prekes ar paslaugas). Būsima skaitmeninių paslaugų akto dokumentų rinkinio pasiūlymu bus siekiama suderinti konkrečius, privalomus ir proporcingus įpareigojimus, kurie bus taikomi skaitmeninėms paslaugoms ir kurių vykdymas bus užtikrintas sustiprinus priežiūros sistemą⁹⁵.

⁸⁸ [Direktyva 2004/48/EB](#) dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo.

⁸⁹ [Direktyvos 2004/48/EB dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo tam tikrų aspektų taikymo gairės](#), COM(2017) 708 final, 2017 m. lapkričio 29 d.

⁹⁰ „[Prekybos suklastotomis ir piratinėmis prekėmis tendencijos](#)“ (angl. *Trends in Trade in Counterfeit and Pirated Goods*), EBPO ir EUIPO, 2019 m.

⁹¹ [Intelektinės nuosavybės teisių pažeidimų padėties ataskaita](#) (angl. Status Report on IPR infringement), EUIPO, 2020 m.: 2013–2017 m. metiniai vidurkiai.

⁹² „[Kokybinis tyrimas dėl rizikos, kurią vartotojams kelia suklastotos prekės](#)“ (angl. *Qualitative Study on Risks Posed by Counterfeits to Consumers*) EUIPO, 2019 m.

⁹³ Žr. operacijas, atliktas padedant Europos kovos su sukčiavimu tarnybai, pvz., 2019 m. vykdant operaciją „[Silver Axe IV](#)“ buvo konfiskuota 550 tonų neteisėtų ar padirbtų pesticidų (žr. [pranešimą spaudai](#)).

⁹⁴ „[Pramoninio šnipinėjimo ir komercinių paslapčių vagysčių naudojant kibernetines priemones mastas ir poveikis](#)“ (angl. *The scale and impact of industrial espionage and theft of trade secrets through cyber*), 2018 m.

⁹⁵ Žr. 2020 m. birželio 2 d. prasidėjusias [viešas konsultacijas](#) ir tolesnius veiksmus.

Be to, **turi būti iš esmės sustiprinti teisėsaugos institucijų pajėgumai**. Kovai su klastojimu ir piratavimu turi būti teikiamas didesnis prioritetas. Komisija ragina valstybes nares ir Tarybą 2022–2025 m. laikotarpiu įtraukti kovą su intelektinės nuosavybės teisių pažeidimais kaip prioritetą į kitą ES politikos ciklą – Europos kovos su nusikalstamumo grėsmėmis daugiadalykę platformą (EMPACT)⁹⁶. Komisija taip pat planuoja stiprinti intelektinės nuosavybės teisių vykdymo užtikrinimą ES lygmeniu išplėsdama Komisijos įgaliojimus ir priskirdama juos Europos kovos su sukčiavimu tarnybai (OLAF), kad OLAF ne tik užkirstų kelią suklastotų prekių patekimui į bendrąją rinką, bet ir galėtų imtis veiksmų kovodama su suklastotų prekių gamyba Europos Sąjungoje⁹⁷. Be to, Komisija ragina visus šios srities suinteresuotuosius subjektus toliau bendradarbiauti su Europolu, kad dar pagerėtų bendras grėsmių vertinimas ir būtų skatinami veiksmingi ir koordinuoti veiksmai kovojant su intelektinės nuosavybės teisių pažeidimais.

Komisija taip pat remia valstybių narių muitines tobulinant rizikos valdymą ir kovos su sukčiavimu veiksmus, visų pirma sukuriant ES duomenų analizės pajėgumų sluoksnį, geriau aprūpinant valstybes nares muitinio tikrinimo įranga ir stiprinant bendradarbiavimą Europos Sąjungoje ir su šalių partnerių muitinėmis⁹⁸.

Siekdama mažinti piratavimą ir klastojimą Komisija stiprins bendradarbiavimą tarp visų dalyvaujančių subjektų: teisių subjektų, tiekėjų, įvairių tarpininkų (pvz., interneto platformų, socialinių tinklų, reklamos pramonės, mokėjimo paslaugų teikėjų, domenų vardų registruotojų/ registruotojų ir transporto bei logistikos bendrovių) ir viešojo vykdymo užtikrinimo institucijų (įskaitant administracines įstaigas, muitinę, rinkos priežiūros institucijas ir prokuratūrą). Siekdama šio tikslo Komisija parengs **ES kovos su klastojimu priemonių rinkinį**, grindžiamą, be kita ko, praktika, apie kurią buvo pranešta, ir principais, parengtais įgyvendinant įvairias pramonės iniciatyvas⁹⁹. Taikant priemonių rinkinį bus paašikintos funkcijos ir atsakomybė, taip pat nustatyti bendradarbiavimo būdai. Šiomis aplinkybėmis esminis elementas yra dalijimasis atitinkamais duomenimis apie produktus ir prekiautojus, laikantis ES duomenų apsaugos teisės aktų, o tai gali pareikalauti papildomų gairių¹⁰⁰. Taikant priemonių rinkinį taip pat bus skatinama naudoti naujas technologijas, pvz., vaizdo atpažinimą, dirbtinį intelektą ir blokų grandinę¹⁰¹. Kai tinkama, priemonių rinkinys bus papildytas lyginamaisiais indeksais, kad būtų galima išmatuoti daromą pažangą.

Remdamasi sėkmingais konkrečiais prevenciniais ir kovos su suklastotais su COVID-19 susijusiais produktais veiksmais¹⁰², Komisija skatins rengti **kampanijas**, kad į rinką nepatektų su didžiausia žala vartotojams susijusios suklastotos prekės¹⁰³.

⁹⁶ [Europos kovos su nusikalstamumo grėsmėmis daugiadalykę platforma](#).

⁹⁷ [Komisijos komunikatas](#) „Ilgalaikis geresnio bendrosios rinkos taisyklių įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimo veiksmų planas“, COM(2020) 94 *final*, p. 11–12, 2020 m. kovo 10 d.

⁹⁸ Žr. [Muitų sąjungos kėlimo į kitą lygmenį veiksmų planą](#), COM(2020) 581 *final*, 2020 m. rugsėjo 28 d.

⁹⁹ Žr., pvz., neseniai paskelbtas ataskaitas dėl [Susitarimo memorandumo dėl suklastotų prekių pardavimo internetu veikimo](#) ir dėl [Susitarimo memorandumo dėl reklamos internete ir intelektinės nuosavybės teisių veikimo](#).

¹⁰⁰ Toliau plėtojant [intelektinės nuosavybės vykdymo užtikrinimo portalą](#), kurį valdo EUIPO, taip pat bus suteikta galimybė visiems susijusiems subjektams veiksmingiau keistis duomenimis. Pavyzdžiui, plėtojant portalą bus, be kita ko, integruoti intelektinės nuosavybės teisių duomenys, kurie kol kas nėra įtraukti į portalą, pvz., augalų veislių teisinės apsaugos ir GN duomenys.

¹⁰¹ Žr., pvz., EUIPO Stebėsenos centro [kovos su klastojimu forumą Blockathon](#), kuriuo siekiama sukurti bendrą blokų grandinės infrastruktūrą, prie kurios prisijungti būtų galima visoms šalims (tarpininkams, teisių subjektams ir teisėsaugos institucijoms) ir kurią naudodamos jos galėtų dalytis duomenimis siekdamos apsaugoti tiekimo grandines, kad į jas nepatektų suklastotos prekės.

¹⁰² Žr.: [OLAF pradeda tyrimą dėl suklastotų su COVID-19 susijusių produktų](#). Taip pat žr.: Neteisėtos veiklos ir veiksmų [apžvalga](#) ir [su COVID-19 susijęs sukčiavimas](#).

Galiausiai, **didinant kibernetinio saugumo sąmoningumą ir stiprinant optimalų intelektinės nuosavybės valdymą** būtų galima labai sumažinti komercinių paslapčių kibernetinių vagysčių daromą ekonominį poveikį. Atsižvelgdama į savo kibernetinio saugumo įgūdžius ir informuotumo didinimo priemones pagal Saugumo sąjungos strategiją¹⁰⁴, Komisija kartu su EUIPO, valstybėmis narėmis ir verslo bendruomene kurs sąmoningumo didinimo priemones ir rengs tikslines gaires, kurias pasitelkiant bus padidintas ES bendrovių (visų pirma MVI) atsparumas, susijęs su komercinių paslapčių kibernetinėmis vagystėmis.

Kovodama su intelektinės nuosavybės teisių pažeidimais Komisija:

- patikslins ir sustiprins **prievoles, taikomas skaitmeninėms paslaugoms, visų pirma interneto platformoms** pasitelkdama skaitmeninių paslaugų aktą (2020 m. IV ketv.),
- stiprins OLAF atliekamą vaidmenį kovojant su klastojimu ir piratavimu (2022 m.),
- **parengs ES kovos su klastojimu priemonių rinkinį**, kuriame teisių subjektams, tarpininkams ir teisėsaugos institucijoms nurodys bendrųjų veiksmų, bendradarbiavimo ir keitimosi duomenimis principus (2022 m. II ketv.).

6. VEIKLA VIENODOMIS SĄLYGOMIS PASAULINIU LYGMENIU

Intelektinė nuosavybė yra labai svarbi prekybos ir investicijų srityse, taip pat mūsų santykiams su ES nepriklausančiomis šalimis. Intensyvaus naudojimosi intelektinės nuosavybės teisėmis sektorių eksportas sudaro 93 proc. viso ES prekių eksporto į likusį pasaulį¹⁰⁵. Vis daugiau valstybių visame pasaulyje naudoja intelektinės nuosavybės turtą siekdamos sustiprinti savo plėtrą ir konkurencingumą nacionaliniu lygmeniu. Intelektinės nuosavybės apsaugos srityje vykdomos politikos priemonės tampa svarbios geopolitiniu požiūriu¹⁰⁶.

Užsienyje konkuruojančios mūsų bendrovės turi galėti pasikliauti tuo, kad pasauliniu lygmeniu taikomos stabilios ir vienodos sąlygos. Vis dėlto iš turimų įrodymų¹⁰⁷ matyti, kad veikdamos ES nepriklausančiose šalyse mūsų bendrovės vis dar susiduria su dideliais sunkumais, be kita ko, su silpnomis intelektinės nuosavybės taisyklėmis ir nepakankamu jų vykdymo užtikrinimu, priverstiniu technologijų perdavimu ir kita nesąžininga praktika, pvz., vykdant jungtinius mokslinius tyrimus gautų rezultatų intelektinės nuosavybės teisių apribojimu, labai didele apimtimi taikomu ekstrateritoriniu įpareigojimu, draudžiančiu pradėti ar tęsti procesą kitos valstybės teisme, ir kibernetinėmis vagystėmis.

Pasinaudodama savo didele bendrąja rinka **ES turi unikalią galimybę veikti kaip pasaulinių standartų formuotoja intelektinės nuosavybės srityje**. ES gali kovoti ir toliau kovos siekdama stabilios ir veiksmingos intelektinės nuosavybės sistemos. Kartu privalome **geriau apsisaugoti nuo intelektinės nuosavybės vagysčių**, šnipinėjimo ir kitų intelektinės nuosavybės pasisavinimo būdų, kurie įvykdomi ES nepriklausančiose šalyse, bet daro poveikį Europos rinkoms. Valstybės narės taip pat turėtų skirti ypatingą dėmesį

¹⁰³ Europos vartotojų centrai rengia mokomąją medžiagą siekiant didinti vartotojų sąmoningumą dėl rizikos, susijusios su suklastotomis prekėmis. [Patarimai ir gudrybės vartotojams](#) ir [Europos vartotojų centro ataskaita dėl klastojimo](#).

¹⁰⁴ Saugumo sąjungos strategija, COM(2020) 605 *final* (p. 25).

¹⁰⁵ „2019 m. padėties ataskaita dėl intelektinės nuosavybės teisių pažeidimų“ (angl. 2019 Status report on IPR infringement), Europos intelektinės nuosavybės teisių pažeidimų stebėsenos centras, 2019 m.

¹⁰⁶ Žr., pvz., 2019 m. [G 7 šalių priimta deklaracija](#).

¹⁰⁷ [Komisijos ataskaita](#) dėl intelektinės nuosavybės teisių apsaugos ir vykdymo užtikrinimo trečiojoje šalyse, SWD(2019) 452 *final/2*.

veiksmingai intelektinės nuosavybės, susijusios su ypatingos svarbos technologijomis, apsaugai siekdamas užtikrinti mūsų atsparumą strateginiuose sektoriuose.

Tam, kad pasiektų šiuos tikslus, Komisija imsis šių veiksmų:

Kalbat apie **laisvosios prekybos susitarimus (LPS)**, Komisija toliau sieks, kad LPS būtų plataus užmojo intelektinės nuosavybės skyriai, kuriais būtų nustatyti aukšti apsaugos standartai, kad ES bendrovėms būtų užtikrintos vienodos sąlygos ir būtų skatinamas ekonomikos augimas. Komisija sieks, kad intelektinės nuosavybės nuostatos, kurios yra taikomuose LPS, būtų visapusiškai įgyvendintos, be kita ko, naudojant ginčų sprendimo priemones ir, kai taikoma, Prekybos taisyklių laikymosi užtikrinimo reglamento (po to, kai jis bus iš dalies pakeistas) nuostatas.

Komisija išnaudos visas galimybes, kurias suteikia **intelektinės nuosavybės dialogai** su pagrindiniais prekybos partneriais ir kitomis prioritetinėmis šalimis, pvz., Jungtinėmis Valstijomis, Kinija, Korėjos Respublika, Tailandu, Turkija ir Brazilija, siekdama skatinti reformas, taip pat toliau plėš savo programą „IP Key“, pagal kurią Kinijai, Pietryčių Azijai ir Lotynų Amerikai siūlomas techninis bendradarbiavimas.

Toliau skatindama nustatyti vienodas sąlygas visame pasaulyje, Komisija stiprins pastangas apsaugoti ES bendrovės nuo nesąžiningos praktikos. Kaip svertu Komisija naudosis **klastojimo ir piratavimo stebėjimo sąrašu**¹⁰⁸, kuriame pateikiama informacija apie prekyvietes ir paslaugų teikėjus, įtariamus dalyvaujant klastojimo ar piratavimo veikloje, sudarant tokias veiklas sąlygas ar gaunant iš jos naudos, ir **trečiųjų šalių ataskaita**¹⁰⁹, kurioje nurodomos trečiosios šalys, taikančios tokią intelektinės nuosavybės apsaugą ir tokį jos vykdymo užtikrinimą (internetu ir ne internetu), kad dėl to kyla pats didžiausias susirūpinimas. Stebėjimo sąrašas ir ataskaita bus reguliariai atnaujinami, taip pat bus atidžiai stebimi veiksmai, kurie vykdomi siekiant pašalinti nustatytus trūkumus.

Be to, Komisija 2020 m. gairėse dėl tiesioginių užsienio investicijų ir Europos strateginio turto apsaugos paragino visas ES valstybes nares visapusiškai panaudoti savo **užsienio investicijų tikrinimo** mechanizmus, o tas valstybes nares, kurios neturi tikrinimo mechanizmo, sukurti visapusišką tikrinimo mechanizmą, siekiant spręsti problemas dėl tiesioginių užsienio investicijų, kurios gali būti susijusios su ypatingos svarbos intelektinės nuosavybės turtu Europos Sąjungoje, atitinkamų saugumo ir viešosios tvarkos aspektų¹¹⁰.

Komisija taip pat išvelgia poreikį užtikrinti, kad visos ES nepriklausančios šalys ir jų bendrovės laikytųsi taisyklių, be kita ko, dirbdamos su Europos mokslinių tyrimų organizacijomis. Siekiant šio tikslo, bus parengtos **naujos pagrindinės sąlygos, taikomos vykdant tarptautinį mokslinių tyrimų srities bendradarbiavimą su subjektais ES nepriklausančiose šalyse**. Tai užtikrins pasaulinę inovacijų ekosistemą, kuri yra sąžininga ir be iškraipymų ir kuri yra grindžiama vienodų sąlygų ir abipusiškumo principais, kartu laikantis aukštų etinių ir mokslinio sąžiningumo standartų. Šiuo tikslu Komisija parengs gaires dėl užsienio subjektų kišimosi į ES universitetų ir aukštojo mokslo institucijų veiklą, siekdama didinti sąmoningumą dėl to, kad vykdant tarptautinį bendradarbiavimą gali būti pavogta intelektinė nuosavybė (2021 m.).

Kalbant apie užsienio politiką, Komisija, bendradarbiaudama su vyriausiuoju įgaliotiniu ir valstybėmis narėmis, yra pasirengusi panaudoti turimas ribojamąsias priemones kovojant

---

¹⁰⁸ [SWD\(2018\) 492 final.](#)

¹⁰⁹ [SWD\(2019\) 452 final.](#)

¹¹⁰ [Komisijos komunikatas](#) „Gairės valstybėms narėms dėl tiesioginių užsienio investicijų ir laisvo kapitalo judėjimo iš trečiųjų šalių ir Europos strateginio turto apsaugos prieš pradėdant taikyti Reglamentą (ES) 2019/452“ (TUI tikrinimo reglamentas), (2020/C 99 I/01). Pavyzdžiui, AAP ar būsimų vakcinų gamybos technologijos.

privačių subjektų ir valstybės remiamu **kibernetiniu šnipinėjimu**, kuriuo siekiama įgyti Europos pažangiausią intelektinės nuosavybės turtą¹¹¹.

Itin svarbu, kad **ES reikštų stiprią ir vieningą nuomonę pasauliniuose forumuose**, pvz., Pasaulinėje intelektinės nuosavybės organizacijoje (PINO), Pasaulio prekybos organizacijoje, Naujų augalų veislių apsaugos sąjungoje, Pasaulio sveikatos organizacijoje ir Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijoje. Komisija bendradarbiaus su valstybėmis narėmis ir kitais suinteresuotaisiais subjektais siekdama nustatyti ir apginti pasaulinius intelektinės nuosavybės apsaugos standartus ir geriausius įmanomus naujų uždavinių sprendimus, pvz., poreikį kovojant su COVID-19 užtikrinti vienodas galimybes naudoti gydymo būdais, vakcinomis ir diagnostika. PINO vykstančios diskusijos apie DI daromą poveikį intelektinei nuosavybei yra dar viena unikali galimybė Europai daryti įtaką tuo metu, kai tebekuriamos taisyklės, galinčios turėti ilgalaikį poveikį vykstančiam pasaulio ekonomikos skaitmeninimui.

Siekdama apsaugoti prekių ženklų vertę Komisija svarstys, ar **ES prisijungti prie Singapūro sutarties dėl prekių ženklų įstatymų**. Komisija bendradarbiaus su tarptautiniais partneriais, kad naudojantis PINO daugiašaliu Lisabonos registru būtų saugomos GN visame pasaulyje. Ji taip pat aktyviau dalyvaus pasaulinių interneto forumų veikloje, kad taikant tarptautinę domenų vardų sistemą būtų visa apimtimi laikomasi intelektinės nuosavybės teisių, įskaitant GN teises, ir kad būtų užtikrinta, kad intelektinės nuosavybės apsauga taip pat būtų tinkamai atspindėta politikos priemonėse, susijusiose su domeno vardo erdvės valdymu ir galimybe susipažinti su informacija apie registruotojus (WHOIS duomenys). **Autorių teisių** srityje Komisija toliau aktyviai dalyvaus PINO vykstančiose derybose siekiant susitarimo dėl naujos sutarties, kuria tarptautinė apsauga būtų užtikrinta **transliuojančiosioms** organizacijoms. Komisija taip pat sieks, kad ES ratifikuotų **PINO Pekine sudarytą sutartį** (ES pasirašė 2013 m.), kuria tarptautinė apsauga suteikiama audiovizualinių kūrinių atlikimui.

Komisija toliau padės užsienyje veikiančioms Europos bendrovėms. Papildant šiuo metu veikiančias tarptautines **MVĮ pagalbos intelektinės nuosavybės klausimais tarnybas** Kinijoje, Pietryčių Azijoje ir Lotynų Amerikoje¹¹², Komisija sukurs naują MVĮ pagalbos intelektinės nuosavybės klausimais tarnybą, kuri padės Europos bendrovėms Indijoje (2021 m. pradžia).

Galiausiai, Komisija sustiprins savo pastangas pasiūlyti kvalifikuotą **techninę paramą besivystančioms šalims**, siekiant joms padėti kuo geriau pasinaudoti intelektine nuosavybe remiant ekonomikos augimą. Pavyzdžiui, įgyvendindama Afrikos intelektinės nuosavybės teisių veiksmų planą Komisija šiame žemyne¹¹³ skatins sudaryti geresnes sąlygas kurti, saugoti ir valdyti intelektinę nuosavybę (įskaitant GN¹¹⁴).

7. BENDRADARBIAVIMAS SU VALSTYBĖMIS NARĖMIS IR SUINTERESUOTAISIAIS SUBJEKTAIS

Komisija tikisi Europos Parlamento, Tarybos ir visų suinteresuotųjų subjektų paramos ir pagalbos įgyvendinant šį veiksmų planą ir jame nurodytus įvairius veiksmus.

Ji taip pat ragina valstybes nares parengti savo **nacionalines intelektinės nuosavybės politikos priemones ir strategijas** pagal šiame veiksmų plane nurodytus tikslus, ir teikti

¹¹¹ [Tarybos sprendimas \(BUSP\) 2020/1127.](#)

¹¹² [Tarptautinė MVĮ pagalbos intelektinės nuosavybės klausimais tarnyba.](#)

¹¹³ [Afrikos ir ES partnerystė.](#)

¹¹⁴ [2018–2023 m. Afrikos žemyno geografinių nuorodų strategija.](#)

prioritetą geresnei intelektinės nuosavybės apsaugai ir intelektinės nuosavybės teisių užtikrinimui dedant pastangas atgaivinti ekonomiką.

Komisija taip pat skatins visų susijusių subjektų diskusijas, visų pirma atitinkamose pramonės ekosistemose, siekiant geresnės sąsajos tarp intelektinės nuosavybės politikos ir kintančių ES pramonės realiųjų ir poreikių pagal Komisijos strateginio prognozavimo ataskaitą¹¹⁵ ir darbotvarkę. Siekdama šių tikslų Komisija naudodamasi esamais renginiais ir forumais, kuriuose formuojama pramonės politika, nuolat rengs diskusijas klausimais, susijusiais su intelektine nuosavybe.

---

¹¹⁵ [2020 m. strateginio prognozavimo ataskaita.](#)

I PRIEDĖLIS

INTENSYVAUS NAUDOJIMOSI INTELEKTINĖS NUOSAVYBĖS TEISĖMIS SEKTORIŲ REIKŠMĖ PRAMONĖS EKOSISTEMOMS.

Šaltinis: EUIPO ir EK skaičiavimai atlikti naudojant tyrimo „Intensyvaus naudojimosi intelektinės nuosavybės teisėmis sektoriai ir ekonominės veiklos rezultatai Europos Sąjungoje“ (angl. *IPR-intensive industries and economic performance in the European Union*) duomenis, EPT ir EUIPO, 2019 m.

Šioje diagramoje vaizduojama, kaip intensyvaus naudojimosi intelektinės nuosavybės teisėmis sektoriai prisideda prie užimtumo kiekviename pramonės ekosistemoje. Tai paaiškina, kodėl, pvz., sveikatos ekosistemoje naudojimas intelektinės nuosavybės teisėmis yra palyginti nedidelis. Vaistų ir medicinos priemonių sektoriuose, kuriuose intelektinės nuosavybės teisėmis naudojama labai intensyviai, dirba vos 6 proc. visų šios pramonės darbuotojų, o kituose sektoriuose, pvz., ligoninių ir medicininės priežiūros, intelektinės nuosavybės teisėmis nėra intensyviai naudojamosi.

Šioje diagramoje vaizduojama intelektinės nuosavybės teisių turinčių bendrovių daroma įtaka užimtumui Europos Sąjungoje. Todėl intelektinės nuosavybės teisių įtaka ekonomikai atspindima iš dalies. Iš šios diagramos nėra matyti, kokį platesnio masto poveikį daro

intelektinės nuosavybės teisės bendrovėms, kurios pačios gali neturėti intelektinės nuosavybės teisių, bet gamindamos produktus ar teikdamos paslaugas naudoja intelektinės nuosavybės teisių saugomus indėlius (pvz., franšizės gavėjai, technologijų licencijų savininkai, subrangovai, ligoninės ar mažmeninės prekybos sektorius tada, kai dalijamasi kultūros pramonės sukurtais produktais).

kulturalnego).